

I. DISPOSICIONS GENERALS

CAP DE L'ESTAT

10197 *Llei 35/2015, de 22 de setembre, de reforma del sistema per a la valoració dels danys i perjuís causats a les persones en accidents de circulació.*

FELIPE VI

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegem i entenguen aquesta llei.

Sapieu: Que les Corts Generals han aprovat la llei següent i jo la sancione:

PREÀMBUL

I

Han transcorregut ja més de vint anys des de l'entrada en vigor en 1995 del sistema de valoració de danys i perjuís causats a les persones en accidents de circulació, a què d'ara en avant ens referirem amb el nom de «barem», que figura actualment com a annex en el text refós de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles de motor, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 8/2004, de 29 d'octubre. Durant aquest temps, el conjunt de reformes que en l'àmbit comunitari s'han emprés en relació amb l'assegurança de l'automòbil, tendents totes a incrementar la protecció de les víctimes per mitjà de la garantia d'una indemnització suficient, justifiquen la conveniència de revisar el sistema a fi d'introduir-hi les modificacions necessàries.

A Espanya, una vegada transposades les successives directives comunitàries que pretenen harmonitzar la responsabilitat civil derivada dels accidents de trànsit i que estableixen els límits quantitius que ha de cobrir l'assegurança obligatòria, ens continuem trobant una enorme disparitat en les quanties indemnitzatòries comparant-les amb altres països membres de la Unió Europea, i és evident que el nostre país se situa darrere dels països europeus més avançats en aquesta matèria.

Així que no hi ha dubte que és necessari reformar el vigent barem perquè complisca la seua funció d'una manera efectiva, buscant un just rescabament dels perjuís patits per les víctimes i les seues famílies com a conseqüència d'un sinistre de trànsit. El principi de reparació íntegra dels danys i perjuís causats no és efectiu en tota la seua dimensió, i provoca situacions injustes i de vegades dramàtiques, amb una pèrdua afegida de qualitat de vida, quan a més ja s'ha patit un dany físic, psíquic i moral, i que imposa el deure al legislador de trobar les formes idònies que garantisquen el compliment de tan important principi.

Cal destacar que, dels riscos generats per l'activitat humana, l'específic de la conducció apareix com un dels més pròxims, dels més habituals, amb el qual tots coexistim, ja siga generant-lo o patint-ne les conseqüències en forma de danys. Per la seua freqüència, es tracta d'un risc que té un enorme impacte en la realitat social i econòmica d'un país.

Aquest és el motiu de la transcendència d'una interpretació uniforme de les regles del sistema, que done certesa al perjudicat i a les entitats asseguradores respecte de la viabilitat de les seues respectives pretensions, garantint una resposta igualitària davant de situacions idèntiques, i que contribuísca decisivament a la ràpida solució extrajudicial dels conflictes i, en suma, a l'equilibri de recursos i a la dinamització de l'activitat econòmica.

Amb aquesta finalitat, els ministeris d'Economia i Hisenda i de Justícia, conjuntament amb representants dels sectors afectats, van decidir abordar la necessitat d'una anàlisi sistemàtica sobre la reforma del sistema legal valoratiu. D'aquesta primera aproximació va sorgir la conveniència de constituir una comissió de treball, integrada per un nombre reduït d'experts en la matèria i representants dels sectors afectats, creada per l'Ordre comunicada

dels ministeris d'Economia i Hisenda (en l'actualitat d'Economia i Competitivitat) i de Justícia de 12 de juliol de 2011.

Una vegada vençut el 31 de juliol de 2013 el mandat de la Comissió d'Experts, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions va estimar necessari constituir un grup de treball amb les persones que van formar part de l'esmentada comissió per a ultimar les tasques de revisió. El grup de treball va continuar les tasques de redacció d'una proposta de text articulat complet, acompanyat de les taules que contenen les indemnitzacions que correspondria abonar en els casos de mort, de lesions permanents (anomenades seqüeles) i de lesions temporals derivades d'accidents de circulació, que ha sigut objecte d'un ampli consens.

El nou barem s'inspira en el principi bàsic de la indemnització del dany corporal i el respecta; la seua finalitat és la d'aconseguir la total indemnitat dels danys i perjudis patits per a situar la víctima en la posició més pareguda possible a la que tindria en cas de no haver-se produït l'accident. Per a això, també s'identifiquen nous perjudicats i nous conceptes rescabadors que no estan recollits en el barem vigent. Se sistematitzen i es doten de substantivitat pròpia les indemnitzacions per dany patrimonial (dany emergent i lucre cessant) que l'actual barem preveu d'una manera significativament simplista i insuficient. I es posen al dia, augmentant-les, el conjunt d'indemnitzacions, entre les quals destaquen en particular les que corresponen als casos de defunció –i, en especial, la dels fills de víctimes mortes– i de grans lesionats.

La reforma suposa, finalment, una millora manifesta del sistema vigent, tant des de la perspectiva de la seua consistència jurídica i de la seua estructura com, en general, de les quanties indemnitzatòries que incorpora; suposa també un apreciable progrés en el tractament rescabador dels perjudicats pels accidents de trànsit i, en els termes en què es formula, millora substancialment el sistema legal vigent, per la qual cosa pot substituir-lo d'una manera més justa i com cal.

Per la seua banda, el Congrés dels Diputats, el 2 de desembre de 2014 i per mitjà d'una proposició no de llei, va instar el Govern a presentar en el pròxim període de sessions un projecte de llei de reforma del sistema de valoració per a les indemnitzacions dels danys i perjudis causats a les víctimes en accidents de circulació.

II

S'ha optat per reformar el text refós de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles de motor, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 8/2004, de 29 d'octubre, introduint-hi el nou sistema, i se n'ha evitat el desplegament en una llei diferent que conduiria a una clara dispersió normativa de la matèria.

Raons de tècnica legislativa aconsellen integrar en l'articulat de la llei les disposicions de caràcter normatiu que estableixen les noves regles d'aplicació del barem, que s'allunyen per complet del contingut clàssic d'un annex. Al seu torn, l'annex és el que inclou les noves taules que quantifiquen i modulen tots els nous conceptes indemnitzables.

La llei consta de preàmbul, un article únic amb nou apartats, tres disposicions addicionals, una disposició transitòria, una disposició derogatòria i cinc disposicions finals.

La principal novetat és la introducció d'un nou títol IV en el text refós, que consta de 112 articles, agrupats en dos capítols. El primer es refereix a disposicions generals i definicions i el segon inclou les regles per a la valoració del dany corporal i, en les seues tres seccions, s'ocupa, respectivament, de les indemnitzacions per causa de mort, per seqüeles i per lesions temporals, que es plasmen, respectivament, en les taules 1, 2 i 3.

En cada un d'aquests supòsits es distingeix entre el «perjuí personal bàsic» (taules 1.A, 2.A i 3.A), els «perjudis particulars» (taules 1.B, 2.B i 3.B) i l'anomenat «perjuí patrimonial» (taules 1.C, 2.C i 3.C), que al seu torn distingeix entre dany emergent i lucre cessant. Les taules de vegades se subdivideixen en altres taules com, per exemple, l'1.C.1, relativa a les indemnitzacions del cònjuge de la víctima per lucre cessant, l'1.C.2, referida a les indemnitzacions dels fills en el mateix cas, o la 2 (seqüeles) C (dany patrimonial) 3, relativa a les indemnitzacions d'ajuda de tercera persona.

III

Un dels aspectes més importants de la reforma és, sense cap dubte, el tractament dels danys patrimonials, com a tercer eix del sistema totalment separat dels danys extrapatrimonials. Aquest tractament aclareix i regula amb detall les partides rescabadores en concepte de despeses i racionalitza el mètode de càlcul del lucre cessant.

En els supòsits de mort es distingeix entre un «perjuí patrimonial bàsic», referit a despeses generals, que seran aquelles «despeses raonables que cause la defunció, com el desplaçament, la manutenció, l'allotjament i altres d'anàlegs», amb una quantitat mínima de 400 euros, i unes despeses específiques, que inclouen les de trasllat del difunt, repatriació, enterrament i funeral.

En els supòsits de seqüeles, s'estableix que són indemnitzables les despeses previsibles d'assistència sanitària futura, que s'abonen directament als serveis públics de salut. Es rescabala directament el perjudicat de les de pròtesis i ortesis, que ara també inclouen les despeses corresponents a les reposicions necessàries; de les de rehabilitació domiciliària i ambulatoria; de les relacionades amb la pèrdua d'autonomia personal, com ara les necessàries per a ajudes tècniques o productes de suport, per a l'adequació d'habitatge o per a rescabalar de l'anomenat «perjuí patrimonial per increment de costos de mobilitat», que inclou l'actual despesa d'adequació del vehicle, però que va més enllà. També es rescabala el perjudicat de les despeses d'ajuda de tercera persona, que es mesuren en funció del nombre d'hores d'assistència necessària i que són objecte d'una detallada regulació.

Finalment, en relació amb les lesions temporals, es distingeix entre «despeses d'assistència sanitària» i altres «despeses diverses indemnitzables», que es refereixen a totes aquelles despeses necessàries i raonables que genere la lesió en el desenvolupament de les activitats essencials de la vida ordinària del lesionat i entre les quals es destaquen, a títol d'exemple, «l'increment dels costos de mobilitat del lesionat, els desplaçaments de familiars per a atendre'l quan la seua condició mèdica o situació personal ho requerisca i, en general, les despeses necessàries perquè queden atesos el lesionat o els familiars menors o especialment vulnerables dels que s'ocupava».

Respecte al lucre cessant, se supera el sistema actual del factor de correcció per perjuís econòmics, que compensa sistemàticament uns pretesos perjuís econòmics, s'hagen produït o no i, en el cas que s'hagen produït, utilitza el criteri d'aplicar un cert percentatge sobre el perjudicat personal bàsic. La reforma estableix un model actuarial que parteix de dos factors, el multiplicand i el multiplicador, el producte dels quals determinarà la indemnització corresponent.

El multiplicand està constituït pels ingressos nets de la víctima morta. En defecte d'ingressos, es valora el treball no remunerat de la dedicació (exclusiva, i de vegades inclús parcial) a les tasques de la llar i la pèrdua de la capacitat de treball d'aquelles persones, com menors o estudiants, que encara no han accedit al mercat laboral; en aquests casos, s'estableixen regles per a determinar quin multiplicand correspondria i poder rescabalar així del valor de les pèrdues corresponents.

El multiplicador és un coeficient que s'obté per a cada perjudicat i que resulta de combinar diversos factors, com la duració del perjudicat, el risc de defunció del perjudicat, la taxa d'interés de descompte o la deducció de les pensions públiques.

En l'àmbit dels perjuís extrapatrimonials, tal vegada la major novetat es troba en la reestructuració del perjudicat personal bàsic en les indemnitzacions per causa de mort i de la seua relació amb els perjuís particulars, que ara s'amplien. Així, a diferència del sistema actual, que configura els perjudicats en grups excloents, la reforma configura els perjudicats en cinc categories autònomes i considera que pateixen sempre un perjudicat indemnitzable i de la mateixa quantia amb independència que concórreguen o no amb altres categories de perjudicats. A més, la condició de perjudicat tabular es completa amb la noció de perjudicat funcional o per analogia, que inclou aquelles persones que, de fet i de forma continuada, exerceixen les funcions que per incompliment o inexistència no exerceix la persona pertanyent a una categoria concreta o que assumeixen la seua posició. L'abast de la

condició de perjudicat tabular es restringeix establint que pot deixar de ser-ho quan concórreguen circumstàncies que indiquen la desafecció familiar o la inexistència de tota relació personal o afectiva que «suposen la inexistència del perjudí a compensar».

Aquest sistema uniforme, en què cada perjudicat obté de manera autònoma la indemnització corresponent a la seua categoria, es particularitza per mitjà del reconeixement d'un conjunt de «perjudis particulars», en especial els de «perjudicat únic» o de «víctima única», que es refereixen a la situació personal del perjudicat o a l'especial repercussió que en ell té la situació de la víctima.

Article únic. *Modificació del text refós de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles de motor, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 8/2004, de 29 d'octubre.*

El text refós de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles de motor, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 8/2004, de 29 d'octubre, queda modificat com segueix:

U. Es modifica l'article 1, que queda redactat de la manera següent:

«1. El conductor de vehicles de motor és responsable, en virtut del risc creat per la conducció d'aquests, dels danys causats a les persones o en els béns amb motiu de la circulació.

En el cas de danys a les persones, d'aquesta responsabilitat només quedarà exonerat quan prove que els danys van ser deguts a la culpa exclusiva del perjudicat o a força major estranya a la conducció o al funcionament del vehicle; no es consideraran casos de força major els defectes del vehicle ni el trencament o la fallada d'alguna de les seues peces o mecanismes.

En el cas de danys en els béns, el conductor respondrà davant de tercers quan siga civilment responsable segons el que estableixen els articles 1.902 i següents del Codi Civil, articles 109 i següents del Codi Penal, i segons el que disposa aquesta llei.

2. Sense perjudí que pugua haver-hi culpa exclusiva d'acord amb l'apartat 1, quan la víctima capaç de culpa civil només contribuïska a la producció del dany es reduiran totes les indemnitzacions, incloent-hi les relatives a les despeses que s'hagen produït en els supòsits de mort, seqüeles i lesions temporals, tenint en compte la culpa concurrent fins a un màxim del setanta-cinc per cent. S'entén que hi ha aquesta contribució si la víctima, per falta d'ús o per ús inadequat de cinturons, casc o altres elements protectors, incompleix la normativa de seguretat i provoca l'agreujament del dany.

En els supòsits de seqüeles i lesions temporals, la culpa exclusiva o concurrent de víctimes no conductores de vehicles de motor que siguen menors de catorze anys o que patisquen un menyscabament físic, intel·lectual, sensorial o orgànic que els prive de capacitat de culpa civil, no suprimeix ni redueix la indemnització i s'exclou l'acció de repetició contra els pares, tutors i la resta de persones físiques que, si és el cas, hagen de respondre per elles legalment. Aquestes regles no seran aplicables si el menor o alguna de les persones mencionades han contribuït fraudulentament a la producció del dany.

Les regles dels dos paràgrafs anteriors s'aplicaran també si la víctima incompleix el seu deure de mitigar el dany. La víctima incompleix aquest deure si deixa de dur a terme una conducta generalment exigible que, sense comportar cap risc per a la seua salut o integritat física, hauria evitat l'agreujament del dany produït i, en especial, si abandona de manera injustificada el procés curatiu.

3. El propietari no conductor respondrà dels danys a les persones i en els béns ocasionats pel conductor quan estiga vinculat amb aquest per alguna de les relacions que regulen els articles 1.903 del Codi Civil i 120.5 del Codi Penal. Aquesta

responsabilitat cessarà quan el mencionat propietari prove que va utilitzar tota la diligència d'un bon pare de família per a previndre el dany.

El propietari no conductor d'un vehicle sense l'assegurança de subscripció obligatòria respondrà civilment amb el conductor dels mateixos dels danys a les persones i en els béns ocasionats per aquest, llevat que prove que el vehicle li ha sigut sostret.

4. Els danys i perjuís causats a les persones com a conseqüència del dany corporal ocasionat per fets de la circulació regulats en aquesta llei es quantificaran en tot cas d'acord amb els criteris del títol IV i dins dels límits indemnitzatoris fixats en l'annex.

5. Les indemnitzacions pagades d'acord amb el que disposa l'apartat 4 tindran la consideració d'indemnitzacions en la quantia legalment reconeguda, als efectes de la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques i de modificació parcial de les lleis dels impostos sobre Societats, sobre la Renda de no Residents i sobre el Patrimoni, sempre que siguen abonades per una entitat asseguradora com a conseqüència de la responsabilitat civil del seu assegurat.

6. Reglamentàriament, es definiran els conceptes de vehicles de motor i fet de la circulació, als efectes d'aquesta llei. En tot cas, no es consideraran fets de la circulació els derivats de la utilització del vehicle de motor com a instrument de la comissió de delictes dolosos contra les persones i els béns.»

Dos. Es modifica el primer paràgraf de l'apartat 3 de l'article 4, que queda redactat de la manera següent:

«3. La quantia de la indemnització coberta per l'assegurança obligatòria en els danys causats a les persones es determinarà d'acord amb el que disposa l'apartat 4 de l'article 1 d'aquesta llei.»

Tres. Es modifica l'article 7, que queda redactat de la manera següent:

«Article 7. *Obligacions de l'assegurador i del perjudicat.*

1. L'assegurador, dins de l'àmbit de l'assegurament obligatori i amb càrrec a l'assegurança de subscripció obligatòria, haurà de satisfer al perjudicat l'import dels danys patits en la seua persona i en els seus béns, així com les despeses i altres perjuís a què tinga dret segons estableix la normativa aplicable. Únicament quedarà exonerat d'aquesta obligació si prova que el fet no dóna lloc a l'exigència de responsabilitat civil conforme a l'article 1 de la present llei.

El perjudicat o els seus hereus tindran acció directa per a exigir a l'assegurador la satisfacció dels referits danys, que prescriurà pel transcurs d'un any.

No obstant això, amb caràcter previ a la interposició de la demanda judicial, hauran de comunicar el sinistre a l'assegurador, demanant la indemnització que corresponga. Aquesta reclamació extrajudicial contindrà la identificació i les dades rellevants del qui o dels qui reclamen, una declaració sobre les circumstàncies del fet, la identificació del vehicle i del conductor que han intervingut en la producció del fet en cas de ser conegudes, així com tota informació mèdica assistencial o pericial o de qualsevol altre tipus que tinga en poder seu que permeta la quantificació del dany.

Aquesta reclamació interromprà el còmput del termini de prescripció des del moment que es presente a l'assegurador obligat a satisfer l'import dels danys patits al perjudicat. Aquesta interrupció es prolongarà fins a la notificació fefaent al perjudicat de l'oferta o resposta motivada definitiva.

La informació d'interés continguda en els atestats i informes de les Forces i Cossos de Seguretat encarregats de la vigilància del trànsit que arrepleguen les circumstàncies de l'accident, podrà ser facilitada per aquests a petició de les parts afectades, perjudicats o entitats asseguradores, excepte en el cas en què les

diligències s'hagen entregat a l'autoritat judicial competent per a conèixer els fets, cas en què hauran de sol·licitar la informació a aquesta.

2. En el termini de tres mesos des de la recepció de la reclamació del perjudicat, tant si es tracta de danys personals com en els béns, l'assegurador haurà de presentar una oferta motivada d'indemnització, si entén acreditada la responsabilitat i quantificat el dany, que complisca els requisits de l'apartat 3 d'aquest article. En cas contrari, o si la reclamació ha sigut rebutjada, donarà una resposta motivada que complisca els requisits de l'apartat 4 d'aquest article.

A aquests efectes, l'assegurador, a costa seua, podrà sol·licitar prèviament els informes pericials privats que considere pertinents, que haurà d'efectuar a través de serveis propis o concertats, si considera que la documentació aportada pel lesionat és insuficient per a la quantificació del dany.

L'incompliment d'aquesta obligació constituirà infracció administrativa greu o lleu.

Transcorregut el termini de tres mesos sense que s'haja presentat una oferta motivada d'indemnització per una causa no justificada o que siga imputable a l'assegurador, es meritaren interessos de demora, d'acord amb el que preveu l'article 9 d'aquesta llei. Els mateixos interessos de demora es meritaren en el cas que, havent sigut acceptada l'oferta pel perjudicat, aquesta no siga satisfeta en el termini de cinc dies, o no es consigne per a pagament la quantitat oferida.

L'assegurador haurà d'observar, des del moment que conega per qualsevol mitjà l'existència del sinistre, una conducta diligent en la quantificació del dany i la liquidació de la indemnització.

El que disposa el present apartat serà aplicable per als accidents que puguen indemnitzar-se pel sistema de les oficines nacionals d'assegurança d'automòbils, i en aquest cas tota referència a l'assegurador s'entendrà feta a l'Oficina Espanyola d'Asseguradors d'Automòbils (Ofesauto) i a les entitats corresponents autoritzades per a representar entitats asseguradores estrangeres.

3. Perquè siga vàlida als efectes d'aquesta llei, l'oferta motivada haurà de complir els requisits següents:

a) Continuarà una proposta d'indemnització pels danys en les persones i en els béns que es puguen haver derivat del sinistre. En el cas que concórreguen danys a les persones i en els béns, figurarà de manera separada la valoració i la indemnització oferida per als uns i els altres.

b) Els danys i perjudicats causats a les persones es calcularan segons els criteris i imports que figuren en el títol IV i l'annex d'aquesta llei.

c) Continuarà, de manera desglossada i detallada, els documents, informes o qualsevol altra informació de què es dispose per a la valoració dels danys, incloent-hi l'informe mèdic definitiu, i identificarà aquells en què s'haja basat per a quantificar de manera precisa la indemnització oferida, de manera que el perjudicat tinga els elements de juí necessaris per a decidir si l'accepta o la rebutja.

d) Es farà constar que el pagament de l'import que s'ofereix no es condiciona a la renúncia pel perjudicat de l'exercici de futures accions en el cas que la indemnització percebuda siga inferior a la que en dret pugua correspondre-li.

e) Podrà consignar-se per a pagament la quantitat oferida. La consignació podrà fer-se en diners efectius, per mitjà d'un aval solidari de duració indefinida i pagador al primer requeriment emés per una entitat de crèdit o societat de garantia recíproca, o per qualsevol altre mitjà que, a juí de l'òrgan jurisdiccional corresponent, garantisca la immediata disponibilitat, si és el cas, de la quantitat consignada.

4. En el cas que l'assegurador no realitze una oferta motivada d'indemnització, haurà de donar una resposta motivada ajustada als requisits següents:

a) Donarà contestació suficient a la reclamació formulada, amb indicació del motiu que impedeix efectuar l'oferta d'indemnització, siga perquè no s'haja

determinat la responsabilitat o no s'haja pogut quantificar el dany, o perquè hi ha alguna altra causa que justifique el rebuig de la reclamació, que haurà de ser especificada.

Quan el motiu siga la dilatació en el temps del procés de curació del perjudicat i no siga possible determinar l'abast total de les seqüeles patides a causa de l'accident, o perquè, per qualsevol motiu, no es pot quantificar plenament el dany, la resposta motivada haurà d'incloure:

1r. La referència als pagaments a compte o pagaments parcials anticipats a compte de la indemnització resultant final, atenent la naturalesa i entitat dels danys.

2n. El compromís de l'assegurador de presentar una oferta motivada d'indemnització tan prompte com s'hagen quantificat els danys i, fins a aquest moment, d'informar motivadament de la situació del sinistre cada dos mesos des de l'enviament de la resposta.

b) Contindrà, de manera desglossada i detallada, els documents, informes o qualsevol altra informació de què es dispose, incloent-hi l'informe mèdic definitiu, que acrediten les raons de l'entitat asseguradora per a no donar una oferta motivada.

c) Inclourà una menció del fet que no requereix acceptació o rebuig exprés pel perjudicat, ni afecta l'exercici de qualssevol accions que puguen correspondre-li per a fer valdre els seus drets.

5. En cas de disconformitat del perjudicat amb l'oferta motivada, les parts, de comú acord i a costa de l'assegurador, podran demanar informes pericials complementaris, inclús a l'Institut de Medicina Legal sempre que no hi haja intervingut prèviament.

Aquesta mateixa sol·licitud a l'Institut de Medicina Legal la podrà realitzar el lesionat encara que no tinga l'acord de l'asseguradora, i amb càrrec a aquesta. L'Institut de Medicina Legal que haja de realitzar l'informe sol·licitarà a l'asseguradora que aporte els mitjans de prova de què dispose, i lliurarà una còpia de l'informe pericial que emeta a les parts.

Així mateix, el perjudicat també podrà sol·licitar informes pericials complementaris, sense necessitat d'acord de l'assegurador, i en aquest cas seran a costa seua.

Aquesta sol·licitud d'intervenció pericial complementària obligarà l'assegurador a efectuar una nova oferta motivada en el termini d'un mes des de l'entrega de l'informe pericial complementari, i el termini de prescripció per a l'exercici de les accions judicials continuarà interromput. En tot cas, es reprendrà des que el perjudicat conega el rebuig de sol·licitud per part de l'assegurador de demanar nous informes.

6. Reglamentàriament, podrà precisar-se el contingut de l'oferta motivada i de la resposta motivada, així com les qüestions relatives al procediment de sol·licitud, emissió, termini i remissió d'entrega de l'informe emés per l'Institut de Medicina Legal corresponent. Igualment, aquesta normativa garantirà l'especialització dels metges forenses en la valoració del dany corporal a través de les activitats formatives pertinents.

7. En tot cas, l'assegurador haurà de garantir les responsabilitats civils i abonar les pensions que siguen exigides per l'autoritat judicial als presumptes responsables assegurats, d'acord amb el que estableixen els articles 764 i 765 de la Llei d'Enjudiciament Criminal.

Les pensions provisionals es calcularan de conformitat amb els límits establits en l'annex d'aquesta llei.

8. Una vegada presentada l'oferta o la resposta motivada, en cas de disconformitat i salvant el dret previst en l'apartat 5 d'aquest precepte, o transcorregut el termini per a la seua emissió, el perjudicat podrà bé acudir al procediment de

mediació previst en l'article 14 per a intentar solucionar la controvèrsia, o acudir a la via jurisdiccional oportuna per a la reclamació dels danys i perjuís corresponents.

No s'admetran a tràmit, de conformitat amb l'article 403 de la Llei d'Enjudiciament Civil, les demandes en què no s'adjunten els documents que acrediten la presentació de la reclamació a l'assegurador i l'oferta o resposta motivada, si l'ha emesa l'assegurador».

Quatre. Es modifica la lletra b) de l'article 9, que queda redactada de la manera següent:

«b) Quan els danys causats a les persones aquestes els patisquen durant més de tres mesos o la seua valoració exacta no puga ser determinada als efectes de la presentació de l'oferta motivada a què es refereix la lletra a) d'aquest article, l'òrgan jurisdiccional corresponent, a la vista de les circumstàncies del cas i dels dictàmens i informes que requerisca, resoldrà sobre la suficiència o ampliació de la quantitat oferida i consignada per l'assegurador, atenent els criteris del títol IV i dins dels límits indemnitzatoris fixats en l'annex d'aquesta llei. Contra la resolució judicial que recaiga no podrà interposar-se cap recurs.»

Cinc. Es modifica l'article 13, que queda redactat de la manera següent:

«Article 13. *Diligències en el procés penal preparatòries de l'execució.*

Quan en un procés penal, incoat per un fet cobert per l'assegurança de responsabilitat civil de subscripció obligatòria en la circulació de vehicles de motor, recaiga una sentència absolutòria, si el perjudicat no ha renunciat a l'acció civil ni l'ha reservada per a exercitar-la separatament, el jutge o tribunal que haja conegut de la causa dictarà una interlocutòria, a instància de part, en què es determinarà la quantitat líquida màxima que pot reclamar-se com a indemnització dels danys i perjuís patits per cada perjudicat, emparats per l'esmentada assegurança de subscripció obligatòria i segons la valoració que corresponga d'acord amb el sistema de valoració de l'annex d'aquesta llei.

Es procedirà de la mateixa manera en els casos de mort en accident de circulació i es dictarà una interlocutòria que determine la quantitat màxima a reclamar per cada perjudicat, a sol·licitud d'aquest, quan recaiga una resolució que pose fi, provisionalment o definitivament, al procés penal incoat, sense declaració de responsabilitat.

Aquesta interlocutòria es dictarà a la vista de l'oferta motivada o de la resposta motivada de l'assegurador o del Consorci de Compensació d'Assegurances, i contindrà la descripció del fet, la indicació de les persones i vehicles que van intervenir i dels asseguradors de cada un d'aquests.

En tot cas, abans de dictar-se la interlocutòria, si en les actuacions no consta una oferta motivada o resposta motivada segons les prescripcions d'aquesta llei, el jutge convocarà els perjudicats i possibles responsables i els seus asseguradors, incloent-hi, si és el cas, el Consorci de Compensació d'Assegurances, a una compareixença en el termini de cinc dies, a fi que puga aportar-se l'oferta o la resposta motivada, o fer-se les al·legacions que consideren convenientes.

Si en la compareixença es produeix un acord entre les parts, serà homologat pel jutge amb els efectes d'una transacció judicial.

En cas de no arribar a un acord, es dictarà una interlocutòria de quantia màxima en el termini de tres dies des de la terminació de la compareixença i contra aquesta no podrà interposar-se cap recurs.»

Sis. S'introdueix un nou article 14, amb el contingut següent:

«Article 14. *Procediment de mediació en els casos de controvèrsia.*

1. En cas de disconformitat amb l'oferta o la resposta motivada i, en general, en els casos de controvèrsia, les parts podran acudir al procediment de mediació de conformitat amb el que preveu la Llei 5/2012, de 6 de juliol, de Mediació en Assumptes Civils i Mercantils.

2. A aquest efecte, serà el perjudicat qui podrà sol·licitar l'inici d'una mediació en el termini màxim de dos mesos, a comptar del moment que haja rebut l'oferta o la resposta motivada o els informes pericials complementaris si s'han demanat.

3. Podran exercir aquesta modalitat de mediació professionals especialitzats en responsabilitat civil en l'àmbit de la circulació i en el sistema de valoració previst en aquesta llei que compten amb la formació específica per a exercir la mediació en aquest àmbit. El mediador, a més de facilitar la comunicació entre les parts i vetllar perquè disposen de la informació i l'assessorament suficients, desenvoluparà una conducta activa tendent a possibilitar un acord entre elles.

4. Rebuda la sol·licitud de mediació, el mediador o la institució de mediació citarà les parts per a la celebració de la sessió informativa. En particular, el mediador informará les parts que són plenament lliures d'arribar o no a un acord i de desistir del procediment en qualsevol moment, així com que la duració de la mediació no podrà ser superior a tres mesos, que l'acord que eventualment aconseguisquen serà vinculant i que podran instar-ne l'elevació a escriptura pública a fi de configurar-lo com un títol executiu.»

Set. S'introdueix un nou títol IV amb el següent enunciat i contingut:

«TÍTOL IV

Sistema per a la valoració dels danys i perjudicats causats a les persones en accidents de circulació

CAPÍTOL I

Criteris generals per a la determinació de la indemnització del dany corporal

Secció 1a. Disposicions generals

Article 32. *Àmbit d'aplicació i abast.*

Aquest sistema té per objecte valorar tots els perjudicats causats a les persones com a conseqüència del dany corporal ocasionat per fets de la circulació regulats en aquesta llei.

Article 33. *Principis fonamentals del sistema de valoració.*

1. La reparació íntegra del dany i la seua reparació vertebrada constitueixen els dos principis fonamentals del sistema per a l'objectivació de la seua valoració.

2. El principi de la reparació íntegra té com a finalitat assegurar la total indemnitat dels danys i perjudicats patits. Les indemnitzacions d'aquest sistema tenen en compte qualssevol circumstàncies personals, familiars, socials i econòmiques de la víctima, incloent-hi les que afecten la pèrdua d'ingressos i la pèrdua o disminució de la capacitat d'obtenir guanys.

3. El principi de la reparació íntegra regeix no sols les conseqüències patrimonials del dany corporal sinó també les morals o extrapatrimonials, i implica en aquest cas compensar, per mitjà de quanties socialment suficients i raonables

que respecten la dignitat de les víctimes, tot perjudi rellevant d'acord amb la seua intensitat.

4. El principi de vertebració requereix que es valoren separatament els danys patrimonials i els no patrimonials i, dins dels uns i dels altres, els diversos conceptes perjudicials.

5. L'objectivació en la valoració del dany suposa que s'indemnitza d'acord amb les regles i límits establits en el sistema, per la qual cosa no poden fixar-se indemnitzacions per conceptes o imports diferents dels previstos. No obstant això, els perjudis rellevants, ocasionats per circumstàncies singulars i no contemplats d'acord amb les regles i límits del sistema, s'indemnitzen com a perjudis excepcionals d'acord amb les regles establides a aquest efecte en els articles 77 i 112.

Article 34. *Danys objecte de valoració.*

1. Donen lloc a indemnització la mort, les seqüeles i les lesions temporals d'acord amb el que preveuen els articles següents i amb el que figura, respectivament, en les taules 1, 2 i 3 contingudes en l'annex d'aquesta llei.

2. Cada una d'aquestes taules inclou de manera separada la reparació dels perjudis personals bàsics (1.A, 2.A i 3.A), dels perjudis personals particulars (1.B, 2.B i 3.B) i dels perjudis patrimonials (1.C, 2.C i 3.C).

Article 35. *Aplicació del sistema de valoració.*

La correcta aplicació del sistema requereix la justificació dels criteris utilitzats per a quantificar les indemnitzacions assignades segons les seues regles, amb tractament separat i individualitzat dels distints conceptes i partides rescabadores pels danys tant extrapatrimonials com patrimonials.

Article 36. *Subjectes perjudicats.*

1. Tenen la condició de subjectes perjudicats:

a) La víctima de l'accident.

b) Les categories de perjudicats mencionades en l'article 62, en cas de mort de la víctima.

2. Als efectes d'aquesta llei, es considera que pateix el mateix perjudi indemnitzable que el cònjuge viudo el membre supervivent d'una parella de fet estable constituïda per mitjà d'inscripció en un registre o document públic o que haja conviscut un mínim d'un any immediatament anterior a la defunció o un període inferior si té un fill en comú.

3. Excepcionalment, els familiars de víctimes mortes mencionats en l'article 62, així com els de grans lesionats, tenen dret a ser rescabats de les despeses de tractament mèdic i psicològic que reben durant un màxim de sis mesos per les alteracions psíquiques que, si és el cas, els haja causat l'accident.

Article 37. *Necessitat d'informe mèdic i deures recíprocs de col·laboració.*

1. La determinació i mesurament de les seqüeles i de les lesions temporals ha de realitzar-se per mitjà d'un informe mèdic ajustat a les regles d'aquest sistema.

2. El lesionat ha de prestar, des de la producció del dany, la col·laboració necessària perquè els serveis mèdics designats per compte de l'eventual responsable el reconeguen i segueixen el curs evolutiu de les seues lesions. L'incompliment d'aquest deure constitueix una causa no imputable a l'entitat asseguradora als efectes de la regla 8a de l'article 20 de la Llei de Contracte d'Assegurança, relativa a la meritació d'interessos moratoris.

3. Els serveis mèdics proporcionaran tant a l'entitat asseguradora com al lesionat l'informe mèdic definitiu que permetia valorar les seqüeles, les lesions

temporals i totes les seues conseqüències personals. Als efectes de l'article 7.3.c) d'aquesta llei, no tindrà validesa l'oferta motivada que no adjunte el mencionat informe, llevat que aquest s'haja entregat amb anterioritat.

Article 38. *Moment de la determinació de les circumstàncies per a la valoració del dany.*

1. Als efectes de l'aplicació de les disposicions d'aquesta llei, i en defecte d'una regla específica que dispose una altra cosa, el moment de determinació de l'edat de la víctima i dels perjudicats, així com de les seues circumstàncies personals, familiars i laborals, és el de la data de l'accident.

2. Els conceptes perjudicials indemnitzables, els criteris per a la seua determinació i els altres elements rellevants per a l'aplicació del sistema, en defecte d'una regla específica, són també els vigents en la data de l'accident.

Article 39. *Còmput d'edats.*

El còmput d'edat es realitza de data a data, per la qual cosa a les edats previstes en les disposicions d'aquesta llei s'arriba passades les zero hores del dia en què es compleixen els anys corresponents. Els intervals d'edats comprenen des que s'arriba a l'edat inicial fins a les zero hores del dia en què es compleix l'edat final. La referència que algú tinga més d'un cert nombre d'anys s'entén que és haver complit aquesta edat.

Article 40. *Moment de determinació de la quantia de les partides rescabaldadores.*

1. La quantia de les partides rescabaldadores serà la corresponent als imports del sistema de valoració vigent en la data de l'accident, amb l'actualització corresponent a l'any en què es determine l'import per acord extrajudicial o per resolució judicial.

2. En tot cas, no serà procedent aquesta actualització a partir del moment en què s'inicie la meritació de qualssevol interessos moratoris.

3. Les regles dels dos apartats anteriors afectaran igualment les partides de despeses realitzades, partint del nominal satisfet en la data del seu desembossament.

4. Si es realitzen pagaments a compte, les quantitats que s'abonen s'actualitzaran d'acord amb les regles previstes en els apartats anteriors i es deduiran d'aquesta manera de l'import global.

Article 41. *Indemnització per mitjà de renda vitalícia.*

1. En qualsevol moment les parts poden convindre o el jutge acordar, a petició de qualsevol d'aquestes, la substitució total o parcial de la indemnització fixada d'acord amb el sistema establert en aquesta llei per la constitució d'una renda vitalícia en favor del perjudicat.

2. En tot cas, el jutge pot acordar d'ofici la substitució, almenys parcial, quan es tracte del rescabament dels perjuís patits per menors o persones amb capacitat modificada judicialment i l'estime necessària per a protegir més eficaçment els seus interessos.

Article 42. *Càlcul de la renda vitalícia.*

1. Si la indemnització s'estableix en forma de renda vitalícia, el seu import es calcula de manera que siga equivalent al capital de la indemnització que resulta d'aquest sistema d'acord amb la taula tècnica de coeficients actuàrials de conversió entre rendes i capitals (TT1) inclosa en les bases tècniques actuàrials a què es refereix l'article 48. La renda s'actualitzarà cada any d'acord amb el percentatge de l'índex de revaloració de les pensions previst en la Llei de Pressupostos Generals de l'Estat.

2. La renda vitalícia anual equivalent a la indemnització en capital es calcula dividint-lo per un coeficient actuarial que té en compte:

- a) la duració vitalícia,
- b) el risc de defunció del perjudicat o del lesionat, que es determina per mitjà de les taules actuàries de mortalitat utilitzades en aquesta llei, i
- c) la taxa d'interés de descompte, que té en compte la inflació.

3. La renda anual pot fraccionar-se en períodes inferiors, cas en què es divideix per mesos o pel període temporal que corresponga.

Article 43. Modificació de les indemnitzacions fixades.

Una vegada establida, la indemnització només pot revisar-se per l'alteració substancial de les circumstàncies que van determinar-ne la fixació o per l'aparició de danys sobrevinguts.

Article 44. Indemnització per lesions temporals en cas de defunció del lesionat abans de fixar-se la indemnització.

La indemnització que han de percebre els hereus del lesionat es fixarà d'acord amb el temps transcorregut des de l'accident fins a l'estabilització de les seues lesions o, si és el cas, fins a la seua defunció, si aquesta és anterior.

Article 45. Indemnització per seqüeles en cas de defunció del lesionat després de l'estabilització i abans de fixar-se la indemnització.

En el cas de lesionats amb seqüeles que moren després de l'estabilització i abans de fixar-se la indemnització, els seus hereus perceben la suma de les quantitats que resulten de les regles següents:

- a) En concepte de dany immediat, el quinze per cent del perjudici personal bàsic que correspon al lesionat d'acord amb les taules 2.A.1 i 2.A.2.
- b) Les quantitats que corresponen al percentatge restant del perjudici personal bàsic i a l'aplicació de les taules 2.B i 2.C quant al lucre cessant, en proporció al temps transcorregut des de la data de l'estabilització fins a la defunció, tenint en compte l'esperança de vida del difunt en la data de l'estabilització, d'acord amb la taula tècnica d'esperances de vida (TT2) inclosa en les bases tècniques actuàries a què es refereix l'article 48.

Als efectes d'aquest càlcul, es considera que l'esperança de vida de víctimes de més de huitanta anys és sempre de huit anys.

Article 46. Indemnització de despeses en cas de defunció del lesionat abans de fixar-se la indemnització.

La indemnització per despeses indemnitzables comprén exclusivament aquelles que s'hagen fet fins a la data de defunció.

Article 47. Compatibilitat de la indemnització als hereus amb la indemnització als perjudicats per la mort del lesionat.

En el cas que la mort del lesionat s'haja produït per causa de les lesions patides i abans de fixar-se la indemnització, la indemnització que corresponga als seus hereus segons el que preveuen els articles anteriors és compatible amb la que corresponga als perjudicats per la seua mort.

Article 48. *Bases tècniques actuàrials.*

Les bases tècniques actuàrials, que contenen les hipòtesis economicofinanceres i biomètriques del càlcul dels coeficients actuàrials, seran establides pel ministre d'Economia i Competitivitat.

Article 49. *Actualitzacions.*

1. A partir de l'any següent de l'entrada en vigor d'aquesta llei, les quanties i límits indemnitzatoris fixats en la llei i en les seues taules queden automàticament actualitzats amb efecte d'1 de gener de cada any en el percentatge de l'índex de revaloració de les pensions previst en la Llei de Pressupostos Generals de l'Estat.

2. No obstant això, les taules de lucre cessant i d'ajuda de tercera persona, per la seua naturalesa, s'actualitzen d'acord amb les bases tècniques actuàrials. Així mateix, la taula de despesa d'assistència sanitària futura s'actualitza, si és el cas, d'acord amb el que s'establisca en els convenis sanitaris que se subscriuen amb els serveis públics de salut segons el que estableix l'article 114, i tenint en compte la variació dels costos suportats pels serveis sanitaris.

3. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions farà públiques per resolució les quanties indemnitzatòries actualitzades per a facilitar-ne el coneixement i l'aplicació.

Secció 2a. Definicions

Article 50. *Pèrdua d'autonomia personal.*

Als efectes d'aquesta llei, la pèrdua d'autonomia personal consisteix en el menyscabament físic, intel·lectual, sensorial o orgànic que impedeix o limita la realització de les activitats essencials de la vida ordinària.

Article 51. *Activitats essencials de la vida ordinària.*

Als efectes d'aquesta llei, s'entén per activitats essencials de la vida ordinària menjar, beure, netejar-se, vestir-se, asseure's, alçar-se i gitar-se, controlar els esfínters, desplaçar-se, realitzar tasques domèstiques, manejar dispositius, prendre decisions i realitzar altres activitats anàlogues relatives a l'autosuficiència física, intel·lectual, sensorial o orgànica.

Article 52. *Gran lesionat.*

Als efectes d'aquesta llei, s'entén per gran lesionat qui no pot dur a terme les activitats essencials de la vida ordinària o la major part d'aquestes.

Article 53. *Pèrdua de desenvolupament personal.*

Als efectes d'aquesta llei, s'entén que la pèrdua de desenvolupament personal consisteix en el menyscabament físic, intel·lectual, sensorial o orgànic que impedeix o limita la realització d'activitats específiques de desenvolupament personal.

Article 54. *Activitats específiques de desenvolupament personal.*

Als efectes d'aquesta llei, s'entén per activitats de desenvolupament personal aquelles activitats com ara les relatives al gaudi o plaer, a la vida de relació, a l'activitat sexual, a l'oci i la pràctica d'esports, al desenvolupament d'una formació i a l'exercici d'una professió o treball, que tenen per objecte la realització de la persona com a individu i com a membre de la societat.

Article 55. *Assistència sanitària.*

Als efectes d'aquesta llei, s'entén per assistència sanitària la prestació de serveis mèdics, hospitalaris i farmacèutics, així com les prestacions complementàries que es requerisquen per al diagnòstic o tractament de les lesions i el transport necessari per a poder prestar l'assistència. A menys que siga objecte d'una partida rescabadora específica, s'entén que també inclou la prestació de serveis de rehabilitació.

Article 56. *Pròtesis.*

Als efectes d'aquesta llei, són pròtesis els productes sanitaris, implantables o externs, la finalitat dels quals és substituir totalment o parcialment una estructura corporal o modificar, corregir o facilitar la seua funció fisiològica.

Article 57. *Ortesis.*

Als efectes d'aquesta llei, són ortesis els productes sanitaris no implantables que, adaptats individualment al pacient, es destinen a modificar les condicions estructurals o funcionals del sistema sensorial, neuromuscular o de l'esquelet.

Article 58. *Ajudes tècniques i productes de suport per a l'autonomia personal.*

Als efectes d'aquesta llei, són ajudes tècniques i productes de suport per a l'autonomia personal per a persones amb discapacitat els instruments, equips o sistemes utilitzats per una persona amb discapacitat, fabricats especialment o disponibles en el mercat, que potencien l'autonomia personal o que tenen per objecte previndre, compensar, controlar, mitigar o neutralitzar deficiències, limitacions en l'activitat i restriccions en la vida de relació. També s'hi inclouen aquells que potencien la seua autonomia personal.

Article 59. *Mitjans tècnics.*

Als efectes d'aquesta llei, són mitjans tècnics les ajudes tècniques incorporades a un immoble.

Article 60. *Unitat familiar.*

Als efectes d'aquesta llei, s'entén per unitat familiar, en cas de matrimoni o parella de fet estable, la integrada pels cònjuges o membres de la parella i, si és el cas, pels fills, ascendents i la resta de familiars i acostats que conviuen amb ells. També és unitat familiar la que comporte, almenys, la convivència d'un ascendent amb un descendent o entre germans.

CAPÍTOL II

Regles per a la valoració del dany corporal

Secció 1a. *Indemnitzacions per causa de mort*

Article 61. *Valoració de les indemnitzacions per causa de mort.*

1. Les indemnitzacions per causa de mort es quantifiquen d'acord amb les disposicions i regles que s'estableixen en aquesta secció i que es reflecteixen en els distints apartats de la taula 1 que figura com a annex.

2. La taula 1 conté tres apartats per a valorar els perjudis de cada un dels perjudicats:

- a) La taula 1.A estableix la quantia de perjudi personal bàsic d'acord amb els criteris i regles d'aquest sistema.
- b) La taula 1.B estableix les quanties dels perjudis personals particulars i excepcionals d'acord amb els criteris i regles d'aquest sistema.
- c) La taula 1.C estableix les quanties dels perjudis patrimonials, distingint les categories del dany emergent i del lucre cessant, d'acord amb els criteris i regles d'aquest sistema.

Subsecció 1a. Perjudi personal bàsic (disposicions relatives a la taula 1.A)

Article 62. *Categories de perjudicats.*

1. En cas de mort hi ha cinc categories autònomes de perjudicats: el cònjuge viudo, els ascendents, els descendents, els germans i els acostats.
2. Té la condició de perjudicat qui està inclòs en alguna de les dites categories, llevat que concórreguen circumstàncies que suposen la inexistència del perjudi a compensar.
3. Igualment té la condició de perjudicat qui, de fet i de manera continuada, exerceix les funcions que per incompliment o inexistència no exerceix la persona pertanyent a una categoria concreta, o assumeix la seua posició.

Article 63. *El cònjuge viudo.*

1. El cònjuge viudo no separat legalment rep un import fix fins als quinze anys de convivència, en funció del tram d'edat de la víctima, i un increment per cada any addicional o fracció.
2. A l'efecte del còmput establert en l'apartat anterior, si els que constitueixen parella de fet estable contrauen matrimoni, els anys de convivència se sumen als de matrimoni.
3. La separació de fet i la presentació de la demanda de nul·litat, separació o divorci s'equiparen a la separació legal.
4. En cas de concurrència de cònjuges o parelles de fet estables, en els supòsits en què la legislació aplicable ho permeta, l'import fix que estableix l'apartat 1 es distribueix a parts iguals, i en cas d'haver-hi increments addicionals, es pren l'increment major i es distribueix en proporció als anys addicionals de convivència.

Article 64. *Els ascendents.*

1. Cada progenitor rep un import fix que varia en funció de si el fill mort tenia fins a trenta anys o més de trenta.
2. Cada avi té la consideració de perjudicat en cas de premoriència del progenitor de la seua branca familiar i percep una quantitat fixa amb independència de l'edat del nét mort.

Article 65. *Els descendents.*

1. S'assigna una quantitat fixa a cada fill que varia en funció de la seua edat, distingint-se, segons les distintes etapes de maduresa i desenvolupament, els quatre trams següents:
  - a) fins als catorze anys,
  - b) des dels catorze fins als vint anys,
  - c) des dels vint fins als trenta anys i
  - d) a partir dels trenta anys.

2. Els néts tenen la consideració de perjudicats en cas de premoriència del progenitor que fóra fill de l'avi mort i perceben una quantitat fixa amb independència de la seua edat.

Article 66. *Els germans.*

1. Cada germà rep una quantitat fixa que varia en funció de la seua edat, segons tinga fins a trenta anys o més de trenta.

2. A aquests efectes, el germà de vincle senzill s'equipara al de doble vincle.

Article 67. *Els acostats.*

1. Són acostats aquelles persones que, sense tindre la condició de perjudicats segons les regles anteriors, han conviscut familiarment amb la víctima durant un mínim de cinc anys immediatament anteriors a la defunció i són especialment pròximes a ella en parentiu o afectivitat.

2. Cada acostat percep una quantitat fixa, siga quina siga la seua edat.

Subsecció 2a. Perjuí personal particular (disposicions relatives a la taula 1.B)

Article 68. *Rescabament de perjuís particulars.*

1. Els perjuís particulars de cada perjudicat es reparen per mitjà de l'aplicació de criteris específics que incrementen la indemnització bàsica fixada en la taula 1.A.

2. Els perjuís particulars no són excloents entre si i, si concorren en un perjudicat, són acumulables.

3. En el cas de l'acostat, l'únic perjuí particular indemnitzable és, si és el cas, el de la seua discapacitat física, intel·lectual i sensorial segons el que disposa l'article següent.

Article 69. *Perjuí particular per discapacitat física, intel·lectual o sensorial del perjudicat.*

1. El rescabament del perjuí particular per discapacitat física, intel·lectual o sensorial, prèvia a l'accident o a resultes d'aquest, té per objecte compensar l'alteració perceptible que la defunció de la víctima provoca en la vida del perjudicat.

2. Perquè aquest perjuí siga indemnitzable es requereix com a mínim un grau de discapacitat del trenta-tres per cent, que s'acredita mitjançant una resolució administrativa o qualsevol altre mitjà de prova admés en dret.

3. Aquest perjuí és compensarà per mitjà d'un increment de la indemnització bàsica que li corresponga, que oscil·larà entre el vint-i-cinc i el setanta-cinc per cent, atenent el grau de discapacitat, la intensitat de l'alteració i l'edat del perjudicat.

Article 70. *Perjuí particular per convivència del perjudicat amb la víctima.*

1. La convivència amb la víctima constitueix un perjuí particular en tots els perjudicats, a excepció del cònjuge i víctimes o perjudicats menors de trenta anys. En els casos exceptuats, aquesta circumstància ja es pondera en la indemnització per perjuí personal bàsic.

2. Quan el perjudicat siga l'avi o el nét de la víctima i hi haja convivència, la indemnització per perjuí personal bàsic que, si és el cas, corresponga s'incrementa en un cinquanta per cent.

3. En els altres casos, quan el perjudicat tinga més de trenta anys i convisca amb la víctima, serà rescabalat, com a perjuí personal particular, de la diferència entre la indemnització per perjuí personal bàsic prevista per a un perjudicat menor de trenta anys de la seua mateixa categoria i la que li correspon a ell pel mateix concepte.

Article 71. *Perjuí particular del perjudicat únic de la seua categoria.*

La condició de perjudicat únic dins de cada categoria, amb l'excepció del cònjuge, constitueix un perjuí particular que es compensa per mitjà d'un increment del vint-i-cinc per cent de la indemnització per perjuí personal bàsic.

Article 72. *Perjuí particular del perjudicat familiar únic.*

La condició de perjudicat familiar únic constitueix un perjuí particular que es compensa per mitjà d'un increment del vint-i-cinc per cent de la indemnització per perjuí personal bàsic.

Article 73. *Perjuí particular per defunció del progenitor únic.*

La defunció de l'únic progenitor viu del perjudicat constitueix un perjuí particular que es compensa per mitjà d'un increment de la indemnització per perjuí personal bàsic del:

- a) Cinquanta per cent, en el cas de fills de fins a vint anys.
- b) Vint-i-cinc per cent, en el cas de fills majors de vint anys.

Article 74. *Perjuí particular per defunció d'ambdós progenitors en el mateix accident.*

La defunció d'ambdós progenitors en el mateix accident constitueix un perjuí particular que es compensa per mitjà d'un increment de la indemnització per perjuí personal bàsic per la mort de cada progenitor del:

- a) Setanta per cent, en el cas de fills de fins a vint anys.
- b) Trenta-cinc per cent, en el cas de fills majors de vint anys.

Article 75. *Perjuí particular per defunció del fill únic.*

La defunció de l'únic fill del perjudicat constitueix un perjuí particular que es compensa per mitjà d'un increment del vint-i-cinc per cent de la indemnització per perjuí personal bàsic.

Article 76. *Perjuí particular per defunció de víctima embarassada amb pèrdua de fetus.*

La defunció de víctima embarassada amb pèrdua de fetus a conseqüència de l'accident constitueix un perjuí particular que es compensa per mitjà d'una quantitat fixa que percep el cònjuge. Aquesta quantitat és superior si la pèrdua de fetus té lloc una vegada transcorregudes dotze setmanes de gestació.

Article 77. *Perjuí excepcional.*

Els perjuís excepcionals a què es refereix l'article 33 s'indemnitzen, amb criteris de proporcionalitat, amb un límit màxim d'increment del vint-i-cinc per cent de la indemnització per perjuí personal bàsic.

Subsecció 3a. Perjuí patrimonial (disposicions relatives a la taula 1.C)

Article 78. *Perjuí patrimonial bàsic.*

1. Cada perjudicat rep, sense necessitat de justificació, una quantitat fixa per la quantia fixada en la taula 1.C, per les despeses raonables que cause la defunció, com el desplaçament, la manutenció, l'allotjament i altres d'anàlegs.

2. Si l'import de les despeses excedeix l'establert en l'apartat anterior, el seu rescabament requereix justificació.

Article 79. *Despeses específiques.*

A més de les previstes en l'article anterior, s'abonen les despeses de trasllat del difunt, enterrament i funeral d'acord amb els usos i costums del lloc on es preste el servei. S'abonen igualment les despeses de repatriació del difunt al país d'origen.

Article 80. *Concepte de lucre cessant en els supòsits de mort.*

En els supòsits de mort, el lucre cessant consisteix en les pèrdues netes que pateixen aquells que depenien econòmicament dels ingressos de la víctima i que per això tenen la condició de perjudicats.

Article 81. *Càlcul del lucre cessant.*

1. Per a calcular el lucre cessant de cada perjudicat es multipliquen els ingressos nets de la víctima, com a multiplicand, pel coeficient actuarial que, com a multiplicador, corresponga a cada perjudicat segons les regles que s'estableixen en els articles següents.

2. Quan l'ingrés net de la víctima es trobe entre dos nivells d'ingrés net de la taula 1.C, s'assigna el lucre cessant corresponent al límit superior.

Article 82. *Persones perjudicades.*

1. Als efectes d'aquesta llei, es consideren persona perjudicada el cònjuge i els fills menors d'edat i es presumeix que també ho són, excepte prova en contra, els fills de fins a trenta anys.

2. En els altres casos només tenen la condició de persones perjudicades les incloses en l'article 62 que acrediten que depenien econòmicament de la víctima, i els cònjuges separats o excònjuges que tinguen dret a percebre pensió compensatòria que s'extingisca per la defunció de la víctima.

Article 83. *Multiplicand en cas de víctimes amb ingressos de treball personal o en situació de desocupació.*

1. En el cas de víctimes amb ingressos de treball personal, el multiplicand consisteix en els ingressos nets acreditats de la víctima morta percebuts durant l'any natural anterior a la defunció o la mitjana dels obtinguts durant els tres anys naturals immediatament anteriors a l'accident, si és superior, que es projectarà fins a l'edat de jubilació, i a partir d'aquesta, en la pensió de jubilació estimada. Si la víctima estava jubilada, consisteix en l'import anual net de la pensió que percebia en el moment de la seua defunció.

2. Si la víctima ha estat en situació de desocupació en qualsevol dels tres anys anteriors a la defunció, per al càlcul dels ingressos previstos en l'apartat anterior es tindran en compte les prestacions de desocupació que haja percebut, i en cas de no haver-ne percebut es computarà com a ingrés un salari mínim interprofessional anual.

Article 84. *Multiplicand en el cas de víctimes amb dedicació exclusiva a les tasques de la llar de la unitat familiar.*

1. El treball no remunerat de la víctima que no obtenia ingressos per ser la persona que contribuïa al sosteniment de la seua unitat familiar per mitjà de la dedicació exclusiva a les tasques de la llar es valora en l'equivalent a un salari mínim interprofessional anual.

2. En unitats familiars de més de dos persones, l'equivalència establida en l'apartat anterior s'incrementarà en un deu per cent del salari mínim interprofessional anual per perjudicat addicional menor d'edat, persona amb discapacitat o major de seixanta-set anys que convisca en la unitat familiar de la víctima, sense que

l'increment addicional pugua superar l'import d'un altre mig salari mínim interprofessional anual.

Article 85. *Multiplicand en el cas de víctimes amb dedicació parcial a les tasques de la llar de la unitat familiar.*

Si la víctima estava acollida a una reducció de la jornada de treball per a compatibilitzar el treball remunerat amb les tasques de la llar de la seua unitat familiar, la quantitat a percebre serà d'un terç de la que resulte de realitzar totes les operacions de càlcul del lucre cessant amb el multiplicand de l'article anterior, quantitat que serà compatible amb la que corresponga per lucre cessant d'acord amb l'article 83. El mateix criteri s'aplicarà en tots els casos en què demostre que realitzava un treball a temps parcial pels mateixos motius.

Article 86. *Multiplicador.*

1. El multiplicador és el coeficient que s'obté per a cada perjudicat i que resulta de combinar els factors següents:

- a) la quota del perjudicat d'acord amb les regles previstes en l'article 87, en matèria de càlcul de quotes,
- b) les pensions públiques a què tinga dret el perjudicat per la defunció de la víctima,
- c) la duració de la seua dependència econòmica,
- d) el risc de la seua defunció i
- e) la taxa d'interés de descompte, que té en compte la inflació.

2. Els factors mencionats es calculen d'acord amb les bases tècniques actuàrials establides segons el que disposa l'article 48.

3. A l'efecte de determinar el multiplicador, podran establir-se reglamentàriament altres factors complementaris que tinguen en compte altres contingències relatives al perjudicat i que servisquen per a la millor individualització del perjudí.

Article 87. *Variable relativa a la quota del perjudicat.*

1. El multiplicand que resulta dels criteris que estableixen els articles 83 a 85 es distribueix entre els perjudicats tenint en compte que la víctima en destinava una part a cobrir les seues pròpies necessitats (quota sibi), que es xifra, com a mínim, en un deu per cent.

2. Els criteris de distribució són els següents:

- a) Quan existisca cònjuge o un sol perjudicat, la seua quota serà del seixanta per cent.
- b) Quan hi haja més d'un perjudicat, la quota del cònjuge serà del seixanta per cent, la de cada fill del trenta per cent i la de qualsevol altre perjudicat del vint per cent, incloent-hi el cònjuge separat o l'excònjuge que tinga dret a percebre una pensió compensatòria que s'extingisca per la defunció de la víctima.

3. Quan la suma de les quotes dels perjudicats siga superior al noranta per cent, es redistribuiran de manera proporcional, fet que donarà lloc a la corresponent reducció de la indemnització de cada un d'ells.

4. En cas del perjudicat únic a què es refereix l'apartat 2.a), la indemnització corresponent a la quota del seixanta per cent es calcula multiplicant per dos l'import resultant de la taula 1.C corresponent quan es tracte de fill, i per tres en els altres casos.

Article 88. *Variable relativa a pensions públiques a favor del perjudicat.*

1. Les pensions públiques a què tinguen dret els perjudicats per la defunció de la víctima, com ara les de viudetat o orfanat, produeixen l'efecte de reduir el perjudí.
2. En tot cas, les pensions públiques futures que hagen de ser tingudes en compte per al càlcul s'estimen d'acord amb les bases tècniques actuàries.
3. El perjudicat per la defunció d'una víctima amb ingressos del treball personal podrà acreditar que no té dret a cap pensió pública o que té dret a una pensió diferent de la prevista en les bases tècniques actuàries del multiplicador.
4. Al perjudicat per la defunció d'una víctima que no obtenia ingressos per dedicar-se en exclusiva a les tasques de la llar de la seua unitat familiar, encara que no percep pensions públiques, se li aplicaran les indemnitzacions per lucre cessant previstes en les taules 1.C per a víctimes amb ingressos, si bé incrementades en un vint-i-cinc per cent.

Article 89. *Duració de la variable de dependència econòmica.*

1. La dependència econòmica de progenitors, avis i persones amb discapacitat que determina que depenguen econòmicament de la víctima és vitalícia.
2. En els altres casos el lucre cessant és un perjudí temporal i es calcula sobre el període de temps que s'estime que hauria durat la situació de dependència econòmica d'acord amb les regles dels articles següents.

Article 90. *Duració de la dependència econòmica del cònjuge viudo.*

1. Quan el perjudicat siga el cònjuge viudo, es considerarà que, si no s'haguera produït la defunció, el matrimoni hauria tingut una duració mínima de quinze anys.
2. Si en el moment de la defunció el matrimoni ha tingut una duració superior als quinze anys, es considerarà que el matrimoni s'hauria mantingut en el futur el mateix nombre d'anys.

Article 91. *Duració de la dependència econòmica dels fills, néts i germans.*

1. Si els perjudicats són fills, néts o germans de la víctima i acrediten dependència econòmica, es considera que aquesta s'hauria prolongat fins a complir els trenta anys i sempre per un període de com a mínim tres anys.
2. Si en la data de la defunció de la víctima el perjudicat és major de trenta anys, es considera que la dependència s'hauria prolongat durant tres anys.

Article 92. *Duració de la dependència d'altres perjudicats.*

1. En el cas d'acostats amb dependència econòmica acreditada, es considera que la dependència s'hauria prolongat tres anys.
2. Si la defunció provoca l'extinció de la pensió que tenia dret a percebre el cònjuge separat o l'excònjuge, el seu perjudí es concreta en l'import corresponent a la dita pensió durant un màxim de tres anys.

Secció 2a. Indemnitzacions per seqüeles

Article 93. *Valoració de les indemnitzacions per seqüeles.*

1. Són seqüeles les deficiències físiques, intel·lectuals, orgàniques i sensorials i els perjudis estètics que deriven d'una lesió i romanen una vegada finalitzat el procés de curació. El material d'osteosíntesi que roman al terme d'aquest procés té la consideració de seqüela.
2. Les indemnitzacions per seqüeles es quantifiquen d'acord amb les disposicions i regles que s'estableixen en aquest capítol i que es reflecteixen en els distints apartats de la taula 2 que figura com a annex.

3. La taula 2.A conté tres apartats:

- a) La taula 2.A estableix la quantia del perjudí personal bàsic d'acord amb els criteris i regles d'aquest sistema.
- b) La taula 2.B estableix la quantia dels perjudis personals particulars i excepcionals d'acord amb els criteris i regles d'aquest sistema.
- c) La taula 2.C estableix la quantia dels perjudis patrimonials, distingint les categories del dany emergent i del lucre cessant, d'acord amb els criteris i regles d'aquest sistema.

Article 94. *Determinació dels perjudicats.*

1. En els supòsits de seqüeles són perjudicats els lesionats que les pateixen.
2. També són perjudicats, amb caràcter excepcional, els familiars de grans lesionats en els termes establits en l'article 36.3.

Subsecció 1a. Perjudí personal bàsic (disposicions relatives a la taula 2.A)

Article 95. *Determinació de la indemnització del perjudí personal bàsic.*

1. La valoració econòmica del perjudí personal bàsic en cas de seqüeles es determina d'acord amb el que resulta de les regles recollides en la taula 2.A.
2. La determinació de les seqüeles i de la seua gravetat i intensitat es realitza d'acord amb el barem mèdic contingut en la taula 2.A.1.
3. La determinació de la indemnització per seqüeles es realitza d'acord amb el barem econòmic contingut en la taula 2.A.2.

Article 96. *El barem mèdic.*

1. El barem mèdic conté la relació de les seqüeles que integren el perjudí psicofísic, orgànic i sensorial permanent, amb la seua classificació, descripció i mesurament, i també inclou un capítol especial dedicat al perjudí estètic.
2. El mesurament del perjudí psicofísic, orgànic o sensorial de les seqüeles es realitza per mitjà d'un percentatge de menyscabament expressat en punts, amb un màxim de cent.
3. El mesurament del perjudí estètic de les seqüeles es realitza per mitjà d'un percentatge de menyscabament expressat en punts, amb un màxim de cinquanta, que correspon a un percentatge del cent per cent.

Article 97. *Regles d'aplicació del perjudí psicofísic, orgànic i sensorial.*

1. La puntuació atorgada al perjudí psicofísic, orgànic i sensorial de cada seqüela, segons criteri clínic, té en compte la seua intensitat i gravetat des del punt de vista anatomicofuncional, sense prendre en consideració l'edat o el sexe del lesionat, ni la repercussió de la seqüela en les seues diverses activitats.
2. S'adjudica a cada seqüela una puntuació fixa o la que corresponga dins d'un interval amb una puntuació mínima i màxima.
3. Una seqüela ha de valorar-se una sola vegada, encara que la seua simptomatologia es trobe descrita en diversos apartats del barem mèdic, sense perjudí del que s'establisca respecte del perjudí estètic. No es valoren les seqüeles que estiguen incloses o es deriven d'altres, encara que estiguen descrites de forma independent.
4. La puntuació d'una o diverses seqüeles d'una articulació, membre, aparell o sistema no pot sobrepassar la corresponent a la pèrdua total, anatòmica o funcional, d'aquesta articulació, membre, aparell o sistema.
5. Les seqüeles no incloses en cap dels conceptes del barem mèdic es mesuren amb criteris analògics als previstos en aquest.

Article 98. Seqüeles concurrents.

1. En el cas de concurrència de seqüeles derivades del mateix accident, la puntuació final del perjudicats psicofísic és la resultant d'aplicar la fórmula:

$$[(100 - M) \times m] / 100 + M$$

On "M" és la puntuació de la seqüela major i "m" la puntuació de la seqüela menor.

2. Si les seqüeles són més de dos, per a l'ús de la fórmula expressada es parteix de la seqüela de major puntuació i les operacions es realitzen en ordre invers a la seua importància. Els càlculs successius es realitzen amb la fórmula indicada, en què "M" correspon a la puntuació resultant de l'operació immediatament anterior.

3. Si fent els càlculs s'obtenen fraccions decimals, el resultat de cada operació s'arredoneix a la unitat més alta.

4. La puntuació final obtinguda es porta a la taula 2.A.2 per a fixar el valor econòmic del perjudicats psicofísic en funció de l'edat del lesionat d'acord amb el que preveu l'article 104.4.

Article 99. Seqüeles interagreujatòries.

1. Són seqüeles interagreujatòries aquelles seqüeles concurrents que, derivades del mateix accident i afectant funcions comunes, produeixen per la seua recíproca influència un agreujament significatiu de cada una d'elles.

2. La puntuació adjudicada a les seqüeles bilaterals en la taula 2.A.1 inclou la valoració del seu efecte interagreujatori.

3. En defecte d'aquesta previsió específica, la puntuació de les seqüeles interagreujatòries es valorarà incrementant en un deu per cent la puntuació que resulta d'aplicar la fórmula prevista en l'article 98, arredonint a la unitat més alta i amb el límit de cent punts.

Article 100. Seqüeles agreujatòries d'estat previ.

1. La seqüela que agreuja un estat previ i que ja està prevista en el barem mèdic es mesura amb la puntuació assignada específicament per a ella.

2. En defecte de tal previsió, la puntuació és la resultant d'aplicar la fórmula:

$$(M - m) / [1 - (m/100)]$$

On "M" és la puntuació de la seqüela en l'estat actual i "m" és la puntuació de la seqüela preexistent. Si el resultat ofereix fraccions decimals, s'arredoneix a la unitat més alta.

Article 101. Perjudicats estètic de les seqüeles.

1. El perjudicats estètic consisteix en qualsevol modificació que empitjora la imatge de la persona. És un perjudicats diferent del psicofísic que li serveix de substrat i comprén tant la dimensió estàtica com la dinàmica.

2. El perjudicats estètic és l'existent a la finalització del procés de curació del lesionat.

3. La impossibilitat de corregir el perjudicats estètic constitueix una circumstància que incrementa la seua intensitat.

4. El rescabament del perjudicats estètic és compatible amb el del cost de les intervencions de cirurgia plàstica necessàries per a corregir-lo.

Article 102. *Graus de perjudicació estètica.*

1. El mesurament del perjudicació estètica es realitza per mitjà de l'assignació d'un interval de puntuació a cada un dels graus tenint en compte, de manera particular, els factors següents:

- a) el grau de visibilitat ordinària del perjudicació,
- b) l'atracció a la mirada dels altres,
- c) la reacció emotiva que provoqe i
- d) la possibilitat que ocasione una alteració en la relació interpersonal del perjudicat.

2. Els graus de perjudicació estètica, ordenats de major a menor, són els següents:

a) Importantíssim, que correspon a un perjudicació estètica d'enorme gravetat, com el que produeixen les grans cremades, les grans pèrdues de substància i les grans alteracions de la morfologia facial o corporal.

b) Molt important, que correspon a un perjudicació estètica de menor entitat que l'anterior, com el que produeix l'amputació de dos extremitats o la tetraplegia.

c) Important, que correspon a un perjudicació estètica de menor entitat que l'anterior, com el que produeix l'amputació d'alguna extremitat o la paraplegia.

d) Mitjà, que correspon a un perjudicació estètica de menor entitat que l'anterior, com el que produeix l'amputació de més d'un dit de les mans o dels peus, la coixera rellevant o les cicatrius especialment visibles en la zona facial o extenses en altres zones del cos.

e) Moderat, que correspon a un perjudicació estètica de menor entitat que l'anterior, com el que produeixen les cicatrius visibles en la zona facial, les cicatrius en altres zones del cos, l'amputació d'un dit de les mans o dels peus o la coixera lleu.

f) Lleuger, que correspon a un perjudicació estètica de menor entitat que l'anterior, com el que produeixen les xicotetes cicatrius situades fora de la zona facial.

3. Els perjudicacions estètiques no mencionats en els distints graus assenyalats en l'apartat anterior s'inclouen en el grau que corresponga d'acord amb la seua entitat, segons criteris de proporcionalitat i analogia.

Article 103. *Regles d'aplicació del perjudicació estètica.*

1. Si un perjudicació psicofísic, orgànic i sensorial permanent comporta, al seu torn, l'existència d'un perjudicació estètica, es fixa separadament la puntuació que correspon a l'un i a l'altre, sense que l'assignada a la seqüela psicofísica, orgànica i sensorial incorpore la ponderació de la seua repercussió antiestètica.

2. La puntuació del perjudicació estètica es realitza d'acord amb el capítol especial de la taula 2.A.1 per mitjà de la seua ponderació conjunta, sense atribuir puntuació a cada un dels seus components.

3. Ni l'edat ni el sexe de la persona lesionada es tindran en compte per a mesurar la intensitat del perjudicació estètica.

4. La puntuació adjudicada al perjudicació estètica no inclou la ponderació de la seua incidència sobre les diverses activitats del lesionat, l'específic perjudicació de la qual es valora a través del perjudicació particular de pèrdua de qualitat de vida.

5. La puntuació establida es porta a la taula 2.A.2, que fixa el valor econòmic del perjudicació estètica en funció de l'edat del lesionat d'acord amb el que preveu l'article 104.5.

Article 104. *Règim de valoració econòmica de les seqüeles.*

1. El règim de valoració econòmica del perjudicació psicofísic, orgànic i sensorial amb el dany moral ordinari que li és inherent, i del perjudicació estètica, figura en el barem

econòmic de la taula 2.A.2, les files de puntuació i columnes d'edat de la qual expressen, respectivament, l'extensió i intensitat del perjudici i la seua duració.

2. Aquesta valoració és inversament proporcional a l'edat del lesionat i s'incrementa a mesura que augmenta la puntuació.

3. Les files de puntuació s'articulen de punt en punt des d'un fins a cent i les columnes d'edat d'any en any des de zero fins a cent.

4. L'import del perjudici psicofísic, orgànic i sensorial consta en la intersecció de la fila i columna corresponents. Aquest import és el resultat d'haver multiplicat el valor de cada punt, en funció de l'edat del lesionat, pel nombre total de punts obtinguts d'acord amb el barem mèdic.

5. L'import del perjudici estètic consta en la intersecció de la fila i columna corresponents. Aquest import és el resultat d'haver multiplicat el valor de cada punt, en funció de l'edat del lesionat, pel nombre total de punts obtinguts d'acord amb el barem mèdic, tenint en compte el màxim de cinquanta punts.

6. La indemnització bàsica per seqüeles, en la seua doble dimensió psicofísica, orgànica i sensorial, d'una banda, i estètica, d'una altra, està constituïda per l'import que resulta de sumar les quantitats dels dos apartats anteriors.

Subsecció 2a. Perjudici personal particular (disposicions relatives a la taula 2.B)

Article 105. *Danys morals complementaris per perjudici psicofísic, orgànic i sensorial.*

1. Es consideren ocasionats els danys morals complementaris per perjudici psicofísic, orgànic i sensorial quan una sola seqüela obtinga almenys seixanta punts o el resultat de les concurrents, després d'aplicar la fórmula prevista en l'article 98, obtinga almenys huitanta punts. Les seqüeles bilaterals incloses en la taula 2.A.1 constitueixen una sola seqüela als efectes d'aquest article.

2. L'extensió i intensitat del perjudici psicofísic, orgànic i sensorial i l'edat del lesionat constitueixen els dos paràmetres fonamentals per a la seua quantificació, sense que pugui tindre's en compte l'afectació en les seues activitats. També es ponderen, si és el cas, els dolors extraordinaris i les seqüeles que no hagen sigut valorades per haver-se aconseguit la puntuació de cent.

3. Aquest perjudici es quantifica per mitjà d'un interval indemnitzatori que estableix un mínim i un màxim expressat en euros.

Article 106. *Danys morals complementaris per perjudici estètic.*

1. Es consideren ocasionats els danys morals complementaris per perjudici estètic quan aquest haja rebut una puntuació que obtinga almenys trenta-sis punts.

2. L'extensió i intensitat del perjudici estètic i l'edat del lesionat constitueixen els dos paràmetres fonamentals per a la seua quantificació, sense que pugui tindre's en compte l'afectació en les seues activitats.

3. Aquest perjudici es quantifica per mitjà d'un interval indemnitzatori que estableix un mínim i un màxim expressat en euros.

Article 107. *Perjudici moral per pèrdua de qualitat de vida ocasionada per les seqüeles.*

La indemnització per pèrdua de qualitat de vida té per objecte compensar el perjudici moral particular que pateix la víctima per les seqüeles que impedeixen o limiten la seua autonomia personal per a realitzar les activitats essencials en el desenvolupament de la vida ordinària o el seu desenvolupament personal per mitjà d'activitats específiques.

Article 108. *Graus del perjudici moral per pèrdua de qualitat de vida.*

1. El perjudici per pèrdua de qualitat de vida pot ser molt greu, greu, moderat o lleu.

2. El perjudi molt greu és aquell en què el lesionat perd la seua autonomia personal per a realitzar la quasi totalitat d'activitats essencials en el desenvolupament de la vida ordinària.

3. El perjudi greu és aquell en què el lesionat perd la seua autonomia personal per a realitzar algunes de les activitats essencials en el desenvolupament de la vida ordinària o la major part de les seues activitats específiques de desenvolupament personal. El perjudi moral per la pèrdua de tota possibilitat de realitzar una activitat laboral o professional també es considera perjudi greu.

4. El perjudi moderat és aquell en què el lesionat perd la possibilitat de dur a terme una part rellevant de les seues activitats específiques de desenvolupament personal. El perjudi moral per la pèrdua de l'activitat laboral o professional que s'exercia també es considera perjudi moderat.

5. El perjudi lleu és aquell en què el lesionat amb seqüeles de més de sis punts perd la possibilitat de dur a terme activitats específiques que tinguen especial transcendència en el seu desenvolupament personal. El perjudi moral per la limitació o pèrdua parcial de l'activitat laboral o professional que s'exercia es considera perjudi lleu amb independència del nombre de punts que s'atorguen a les seqüeles.

Article 109. *Mesurament del perjudi per pèrdua de qualitat de vida.*

1. Cada un dels graus del perjudi es quantifica per mitjà d'un interval indemnitzatori que estableix un mínim i un màxim expressat en euros.

2. Els paràmetres per a la determinació de la quantia del perjudi són la importància i el nombre de les activitats afectades i l'edat del lesionat, que expressa la previsible duració del perjudi.

3. El màxim de l'interval corresponent a cada grau de perjudi és superior al mínim assignat al perjudi del grau de més gravetat precedent.

Article 110. *Perjudi moral per pèrdua de qualitat de vida de familiars de grans lesionats.*

1. El perjudi moral per pèrdua de qualitat de vida de familiars de grans lesionats compensa la substancial alteració que causa en les seues vides la prestació de cures i l'atenció continuada d'aquests lesionats quan han perdut l'autonomia personal per a realitzar la quasi totalitat d'activitats essencials en el desenvolupament de la vida ordinària.

2. Excepcionalment, aquesta indemnització també és procedent en els supòsits de seqüeles molt greus que aconseguisquen, almenys, els huitanta punts i en les quals es demostre que el lesionat requereix la prestació a què es refereix l'apartat anterior.

3. Aquest perjudi es quantifica per mitjà d'un interval indemnitzatori que estableix un mínim i un màxim expressat en euros, i els paràmetres a tindre en compte per a fixar el seu import són la dedicació que tals cures o atenció familiars requerisquen, l'alteració que produïsquen en la vida del familiar i l'edat del lesionat.

4. La legitimació per a reclamar la reparació d'aquest perjudi s'atribueix en exclusiva al lesionat, que haurà de destinar la indemnització a compensar els perjudis patits pels familiars afectats.

Article 111. *Pèrdua de fetus a conseqüència de l'accident.*

1. La pèrdua de fetus a conseqüència de l'accident constitueix un perjudi que es compensa amb una quantitat fixa. Aquesta quantitat és superior si la pèrdua de fetus té lloc una vegada transcorregudes dotze setmanes de gestació.

2. La indemnització correspon a la dona embarassada que pateix la pèrdua del fetus, que s'afig a la que, si és el cas, perceba per les lesions patides.

Article 112. *Perjuí excepcional.*

Els perjuís excepcionals a què es refereix l'article 33 s'indemnitzen amb criteris de proporcionalitat, amb un límit màxim d'increment del vint-i-cinc per cent de la indemnització per perjuí personal bàsic.

Subsecció 3a. Perjuí patrimonial (disposicions relatives a la taula 2.C)

Article 113. *Despeses previsibles d'assistència sanitària futura.*

1. Les despeses d'assistència sanitària futura compensen, respecte de les seqüeles a què es refereixen els apartats 2, 3 i 4 d'aquest article, el valor econòmic de les prestacions sanitàries en l'àmbit hospitalari i ambulatori que necessite el lesionat de manera vitalícia després que es produïska l'estabilització de les lesions, i també aquelles prestacions sanitàries que es produïsqen en l'àmbit domiciliari que, pel seu caràcter especialitzat, no puguen ser prestades amb l'ajuda de tercera persona prevista en els articles 120 i següents.

2. Les despeses de rehabilitació en règim hospitalari es compensen d'acord amb les regles de l'article 114, mentre que les de rehabilitació domiciliària i ambulatoria es compensen de conformitat amb l'article 116.

3. Les seqüeles que, en tot cas, donen lloc a la compensació de les despeses d'assistència sanitària futura són:

- a) Els estats de coma vígil o vegetatiu crònics.
- b) Les seqüeles neurològiques en els graus molt greu i greu.
- c) Les lesions medul·lars iguals o superiors a cinquanta punts.
- d) Les amputacions o altres seqüeles que requerisquen la col·locació de pròtesis.

4. Es presumeix, excepte prova en contra, que dona lloc a compensació de despeses d'assistència sanitària futura la seqüela que siga igual o superior a cinquanta punts i les seqüeles concurrents i les interagreujatòries que siguen iguals o superiors als huitanta.

5. En les seqüeles iguals o superiors a trenta punts i que per la seua naturalesa poden requerir un tractament periòdic, haurà de demostrar-se per mitjà d'una prova pericial mèdica la previsibilitat de les esmentades despeses futures.

6. La periodicitat i quantia de les despeses d'assistència sanitària futura hauran d'acreditar-se per mitjà del corresponent informe mèdic de conformitat amb les seqüeles estabilitzades de les lesions.

7. Les despeses que no siguen previsibles d'acord amb les regles anteriors només seran indemnitzables en els supòsits previstos en l'article 43 en matèria de modificació de les indemnitzacions fixades.

Article 114. *Rescabament de les despeses d'assistència sanitària futura en l'àmbit hospitalari i ambulatori.*

1. Les despeses d'assistència sanitària futura seran abonades per les entitats asseguradores als serveis públics de salut d'acord amb la legislació vigent i els convenis o acords subscrits, dins dels límits establits en la taula 2.C.1, i el lesionat podrà rebre les prestacions d'assistència sanitària per part de centres públics o per part de centres sanitaris privats que hagen subscrit concerts amb els serveis públics de salut, també d'acord amb el que estipulen aquesta legislació i convenis.

2. Les entitats asseguradores i els serveis públics de salut podran subscriure acords específics a fi de facilitar el pagament a què es refereix l'apartat anterior i garantir les prestacions sanitàries als lesionats. Els serveis públics, al seu torn, podran concertar l'assistència sanitària futura amb centres privats que compten amb els mitjans materials i humans necessaris i suficients per a prestar-la.

3. Les entitats asseguradores abonaran als serveis públics de salut les despeses que garantisquen l'assistència sanitària futura amb caràcter vitalici, inclús en cas de trasllat temporal o definitiu de residència o altres supòsits que puguen suposar un canvi del centre d'assistència, dins del marc del règim de prestacions previst en la Llei 16/2003, de 28 de maig, de Cohesió i Qualitat del Sistema Nacional de Salut.

Article 115. *Pròtesis i ortesis.*

1. Es rescabala directament el lesionat de l'import de les pròtesis i ortesis que, pel corresponent informe mèdic, necessite al llarg de la seua vida.
2. La necessitat, periodicitat i quantia de les despeses de pròtesis i ortesis futures hauran d'acreditar-se per mitjà del corresponent informe mèdic des de la data d'estabilització de les seqüeles.
3. La valoració tindrà en compte el tipus de seqüela, l'edat del lesionat, la periodicitat de la renovació de la pròtesi o ortesi en funció de la seua vida útil i el seu cost, atenent les necessitats i circumstàncies personals del lesionat.
4. L'import màxim indemnitzable és el fixat en la taula 2.C per a aquest tipus de despeses.
5. L'import d'aquestes despeses es podrà indemnitzar en forma de capital utilitzant el corresponent factor actuarial de conversió establert en la taula tècnica de coeficients de capitalització de pròtesis i ortesis (TT3) inclosa en les bases tècniques actuàries a què es refereix l'article 48.

Article 116. *Rehabilitació domiciliària i ambulatoria.*

1. Es rescabala directament el lesionat de l'import de les despeses de rehabilitació futura que, pel corresponent informe mèdic, necessite en l'àmbit domiciliari o ambulatori respecte de les seqüeles a què es refereixen les lletres a), b) i c) de l'apartat 3 de l'article 113, després que es produïska l'estabilització.
2. La necessitat, periodicitat i quantia de les despeses de rehabilitació futura hauran d'acreditar-se per mitjà del corresponent informe mèdic des de la data d'estabilització de les seqüeles.
3. L'import màxim indemnitzable és el fixat en la taula 2.C per a aquest tipus de despeses.
4. L'estat vegetatiu crònic i la tetraplegia igual o per damunt de C4 s'indemnitzarà fins a un màxim de tretze mil cinc-cents euros anuals. Els casos en què coincidisquen tetraparèsies greus, seqüeles greus de llenguatge i trastorns greus neuropsicològics, les despeses de rehabilitació futura s'indemnitzaran amb un màxim de nou mil cinc-cents euros anuals. La resta de supòsits s'indemnitzaran amb un màxim de cinc mil huit-cents cinquanta euros anuals.
5. L'import d'aquestes despeses es podrà indemnitzar en forma de capital utilitzant un factor actuarial de conversió establert en la taula tècnica de coeficients actuàries de conversió entre rendes i capitals (TT1) inclosa en les bases tècniques actuàries a les quals es refereix l'article 48.

Article 117. *Ajudes tècniques o productes de suport per a l'autonomia personal.*

1. Es rescabala directament el lesionat de l'import de les ajudes tècniques i dels productes de suport per a l'autonomia personal que, pel corresponent informe mèdic, necessite al llarg de la seua vida per pèrdua d'autonomia personal molt greu o greu, amb un import màxim fixat en la taula 2.C per a aquest tipus de despeses.
2. La necessitat, periodicitat i quantia de les ajudes tècniques i dels productes de suport per a l'autonomia personal hauran d'acreditar-se per mitjà del corresponent informe mèdic des de la data d'estabilització de les seqüeles.
3. La valoració tindrà en compte el tipus de seqüela, l'edat del lesionat, la periodicitat de la renovació de les ajudes tècniques i els productes de suport per a

l'autonomia personal en funció de la seua vida útil i el cost, atenent les necessitats i circumstàncies personals del lesionat.

Article 118. Adequació d'habitatge.

1. Es compensa l'import de les obres d'adequació de l'habitatge a les necessitats de qui pateix una pèrdua d'autonomia personal molt greu o greu, incloent-hi els mitjans tècnics, amb l'import màxim fixat en la taula 2.C per a aquest tipus de despeses.

2. Si no és possible l'adequació de l'habitatge i s'ha d'adquirir o arrendar un altre habitatge adaptat de característiques semblants, es compensa la diferència del valor en venda o de la renda capitalitzada d'ambdós habitatges i les despeses que tal operació genere fins al límit establert en l'apartat anterior. Les característiques semblants es refereixen a la ubicació de l'habitatge, la seua dimensió i les seues qualitats constructives.

Article 119. Perjuí patrimonial per l'increment de costos de mobilitat.

El perjuí patrimonial derivat de l'increment dels costos de mobilitat es compensa fins a l'import màxim fixat en la taula 2.C per a aquest tipus de despeses, en funció dels criteris següents:

a) Grau de pèrdua d'autonomia personal del lesionat, en funció de com afecta la seua mobilitat.

b) Possibilitat d'adaptació del vehicle que utilitze el lesionat o, en el cas que això no siga possible, necessitat d'adquisició d'un vehicle nou adaptat que, dins de la gamma d'aquest tipus de vehicles, tinga una certa proporció amb el vehicle substituït. En cas de substitució es descomptarà el valor venal del vehicle substituït.

c) Necessitat de futures adaptacions en funció de l'edat del lesionat i de la vida útil de les adaptacions o del vehicle, que, a aquests efectes, se xifra en deu anys.

d) Sobrecost de desplaçament del lesionat, en cas de no-adaptació o no-adquisició de vehicle, quan per la pèrdua d'autonomia personal tinga greus dificultats per a utilitzar mitjans de transport públic per a continuar desenvolupant les seues activitats habituals.

Article 120. Concepte d'ajuda de tercera persona.

1. La indemnització de les despeses d'ajuda de tercera persona compensa el valor econòmic de les prestacions no sanitàries que necessita el lesionat quan resulta amb seqüeles que impliquen una pèrdua d'autonomia personal.

2. No tenen la consideració d'ajuda de tercera persona les prestacions sanitàries en l'àmbit hospitalari, ambulatori o domiciliari que puga requerir el lesionat, que, si és el cas, s'indemnitzaran en concepte de despesa sanitària posterior a l'estabilització de les seqüeles.

3. El valor econòmic de l'ajuda de tercera persona es compensa amb independència que les prestacions siguen o no retribuïdes.

Article 121. Necessitat d'ajuda de tercera persona.

1. La necessitat d'ajuda de tercera persona es fixa en la taula 2.C.2 d'ajuda de tercera persona quan:

a) el perjuí psicofísic, orgànic o sensorial d'una seqüela és igual o superior a cinquanta punts o el resultat de les seqüeles concurrents, una vegada aplicada la fórmula corresponent, és igual o superior a huitanta; o,

b) a pesar de no aconseguir-se la puntuació indicada en l'apartat anterior, es considera que tal ajuda és necessària perquè està especialment afectada l'autonomia personal.

2. En els supòsits no previstos en la taula, només es podrà indemnitzar la dita ajuda si s'acredita per mitjà d'una prova pericial mèdica una pèrdua d'autonomia personal anàloga a la produïda per les seqüeles previstes en aquesta.

Article 122. Substitució de la indemnització d'ajuda de tercera persona per atenció sanitària o sociosanitària de la víctima.

1. Si la víctima es troba ingressada amb caràcter permanent en un centre sanitari o sociosanitari i l'entitat asseguradora assumeix les despeses assistencials corresponents, no serà procedent amb caràcter addicional la indemnització d'ajuda a tercera persona.

2. Si la víctima no es troba ingressada, podrà acordar amb l'entitat asseguradora que, en compte de la indemnització per ajuda de tercera persona, l'entitat li preste el servei en el seu domicili amb caràcter vitalici.

Article 123. Determinació del nombre d'hores necessàries d'ajuda de tercera persona.

1. Les hores necessàries d'ajuda de tercera persona es determinen per mitjà de l'aplicació de la taula 2.C.2 d'ajuda de tercera persona, que expressa l'ajuda en hores en funció de la seqüela.

2. Si hi ha més d'una seqüela que requereisca ajuda de tercera persona, s'aplicaran les regles següents:

a) Per a seqüeles amb necessitat d'ajuda de tercera persona per un nombre de fins a sis hores, la valoració total del temps necessari s'obté de sumar a les hores corresponents a la seqüela major el cinquanta per cent de les hores establides en cada una de les altres.

b) Per a seqüeles amb necessitat d'ajuda de tercera persona per un nombre superior a sis hores, la valoració total del temps necessari s'obté de sumar a les hores corresponents a la seqüela major el vint-i-cinc per cent de les hores establides en cada una de les altres.

3. En els casos que hi haja una situació de necessitat d'ajuda de tercera persona per un estat previ a l'accident que resulte agreujat, el nombre d'hores d'ajuda de tercera persona resultarà d'aplicar la fórmula $(H - h) / [1 - (h / 100)]$, on "H" és el resultat d'aplicar a les hores corresponents a totes les seqüeles el que estableix l'apartat 2 d'aquest article, i "h", les hores associades a l'estat previ a l'accident. Si el resultat ofereix fraccions decimals, s'arredoneix a l'hora més alta.

Article 124. Moment de determinació del nombre d'hores necessàries i factors d'increment posterior.

1. La determinació del nombre d'hores necessàries d'ajuda de tercera persona es duu a terme en la data d'estabilització de les seqüeles.

2. A partir dels cinquanta anys d'edat del lesionat, es produeix un increment de necessitat d'ajuda de tercera persona, en funció de l'edat, que es valora d'acord amb els factors correctors d'augment següents:

a) des dels cinquanta fins als seixanta anys, s'aplica un factor corrector de l'1,10,

b) des dels seixanta fins als setanta anys, s'aplica un factor corrector de l'1,15, i

c) a partir dels setanta anys s'aplica un factor corrector de l'1,30.

Article 125. Determinació de la quantia indemnitzatòria per mitjà de multiplicand i multiplicador.

1. L'import de la indemnització per ajuda de tercera persona és el que consta en la taula 2.C.3 en la intersecció de la fila del nombre d'hores necessàries i la columna d'edat corresponent.

2. Aquesta quantia s'obté de multiplicar el multiplicand del cost dels serveis pel coeficient del multiplicador.

3. El multiplicand del cost dels serveis s'obté de calcular, en còmput anual, el cost econòmic de les hores necessàries d'ajuda de tercera persona. El preu de l'hora d'aquests serveis s'estableix en l'equivalent a 1,3 vegades l'hora del salari mínim interprofessional anual.

4. El multiplicador és el coeficient que per a cada lesionat resulta de combinar els factors següents:

a) les percepcions públiques per a ajuda de tercera persona a què tinga dret el lesionat,

b) la duració de la necessitat d'ajuda de tercera persona, establida des de la data d'estabilització de les seqüeles fins a la defunció de la víctima,

c) els factors d'increment de necessitat d'ajuda de tercera persona en funció de l'edat, previstos en l'article 124,

d) el risc de defunció i

e) la taxa d'interés de descompte, que té en compte la inflació.

5. A l'efecte de determinar el multiplicador, podran establir-se reglamentàriament altres criteris complementaris que tinguen en compte altres contingències relatives al lesionat i que servisquen per a la millor individualització del perjudici.

6. Les prestacions públiques per a ajuda de tercera persona a què tinga dret el lesionat s'estimen d'acord amb les bases tècniques actuàries, però pot acreditar-se la percepció de prestacions diferents de les estimades.

Article 126. Concepte de lucre cessant.

En els supòsits de seqüeles, el lucre cessant consisteix en la pèrdua de capacitat de guany per treball personal i, en particular, en el perjudici que pateix el lesionat per la pèrdua o disminució neta d'ingressos provinents del seu treball.

Article 127. Càlcul del lucre cessant.

1. Per a calcular el lucre cessant del lesionat es multipliquen els seus ingressos nets o una estimació del valor de la seua dedicació a les tasques de la llar o de la seua capacitat d'obtenir guanys, com a multiplicand, pel coeficient actuarial que, com a multiplicador, corresponga segons les regles que s'estableixen en els articles següents.

2. Quan l'ingrés net del lesionat es trobe entre dos nivells d'ingrés net previstos en les taules 2.C que corresponguen, s'assigna el lucre cessant corresponent al límit superior.

Article 128. Càlcul d'ingressos del lesionat per treball personal.

1. Per al càlcul del lucre cessant es tindrà en compte, a l'efecte de determinar el multiplicand, la pèrdua d'ingressos de treball personal del lesionat que corresponga pel seu grau d'incapacitat laboral d'acord amb el que estableix l'article següent.

2. Els ingressos a tindre en compte a l'efecte del càlcul del lucre cessant són els percebuts durant l'any anterior a l'accident o la mitjana dels obtinguts en els tres anys anteriors a aquell, si aquesta és superior.

3. Si el lesionat està en situació de desocupació en el moment de l'accident o ho ha estat en qualsevol dels tres anys anteriors, s'utilitzaran també per al càlcul dels ingressos previst en l'apartat anterior les prestacions de desocupació que haja percebut i, en cas de no haver-ne percebut, es computarà com a ingrés un salari mínim interprofessional anual. En tot cas, l'ingrés mínim que sempre es tindrà en compte serà un salari mínim interprofessional anual.

4. La data inicial del còmput és la d'estabilització de les seqüeles, excepte en el cas de lesionats pendents d'accedir al mercat laboral previst en l'article 130, que es computa a partir de l'edat de trenta anys.

Article 129. Multiplicand d'ingressos per treball personal.

La pèrdua d'ingressos de treball personal del lesionat en funció del grau d'incapacitat es determina d'acord amb les regles següents:

a) En els supòsits en què el lesionat queda incapacitat per a realitzar qualsevol tipus de treball o activitat professional, es considera que el perjudici que pateix és del cent per cent dels seus ingressos.

b) En els supòsits en què el lesionat queda incapacitat per a realitzar el seu treball o activitat professional habitual, es considera que el perjudici que pateix és del cinquanta-cinc per cent dels seus ingressos fins als cinquanta-cinc anys, i del setanta-cinc per cent a partir d'aquesta edat.

c) En els supòsits en què les seqüeles que patisca el lesionat disminuïsquen parcialment els seus ingressos o el seu rendiment normal en l'exercici del seu treball o activitat professional habituals de manera acusada, es considera que el perjudici que pateix equival a l'import dels ingressos corresponents a dos anualitats. Es presumeix que la disminució és acusada quan és igual o superior al trenta-tres per cent dels ingressos o del rendiment normal per al treball o activitat professional habitual.

Article 130. Lesionats pendents d'accedir al mercat laboral menors de trenta anys.

La pèrdua de la capacitat d'obtindre guanys dels lesionats menors de trenta anys pendents d'accedir al mercat laboral es determina d'acord amb les regles següents:

a) Només es té en compte la pèrdua de la capacitat d'obtindre guanys en els supòsits d'incapacitat absoluta i total.

b) La data inicial del còmput serà a partir dels trenta anys.

c) En els supòsits d'incapacitat absoluta es computa com a ingrés deixat d'obtindre, a l'efecte de determinar el multiplicand, un salari mínim interprofessional anual i mitjà.

d) En els supòsits d'incapacitat total es computa com a ingrés deixat d'obtindre el cinquanta-cinc per cent de la quantitat assenyalada en l'apartat anterior. A aquests efectes, es considera incapacitat total la impossibilitat de dur a terme una gran quantitat i varietat d'activitats laborals.

e) Les quantitats anteriors podran incrementar-se fins a un vint per cent si el lesionat té un nivell de formació superior.

Article 131. Multiplicand en cas de lesionats amb dedicació a les tasques de la llar de la unitat familiar.

1. En els supòsits d'incapacitat absoluta, respecte del treball no remunerat del lesionat que no obtenia ingressos per ser la persona que contribuïa al sosteniment de la seua unitat familiar per mitjà de la dedicació exclusiva a les tasques de la llar, se seguiran les regles següents:

a) Es valora el dit treball no remunerat en l'equivalent a un salari mínim interprofessional anual.

b) En unitats familiars de més de dos persones aquesta equivalència s'incrementa en un deu per cent del salari mínim interprofessional anual per cada persona menor d'edat, amb discapacitat o major de seixanta-set anys que convisca amb el lesionat en la unitat familiar, sense que aquest increment addicional pugua superar l'import d'un salari mínim interprofessional anual i mitjà.

2. En els supòsits d'incapacitat total, es computa com a ingrés deixat d'obtindre el cinquanta-cinc per cent de les quantitats assenyalades en l'apartat anterior. A aquests efectes, es considera incapacitat total la impossibilitat de dur a terme les tasques fonamentals de la llar sempre que pugua realitzar-ne d'altres distintes.

3. Si el lesionat estava acollit a una reducció de la jornada de treball per a compatibilitzar el treball remunerat amb les tasques de la llar i l'atenció de la família, la quantitat a percebre serà d'un terç de la que resulte de realitzar totes les operacions de càlcul del lucre cessant amb el multiplicand de l'apartat 1.

Article 132. *Multiplicador.*

1. El multiplicador és el coeficient que per a cada lesionat resulta de combinar els factors següents:

- a) les pensions públiques d'incapacitat permanent absoluta, total o parcial a les quals tinga dret el lesionat,
- b) la duració del perjudí,
- c) el risc de defunció en funció del seu grau d'incapacitat, i
- d) la taxa d'interés de descompte, que té en compte la inflació.

2. Els factors mencionats es calculen d'acord amb les bases tècniques actuàries establides segons el que disposa l'article 48.

3. A l'efecte de determinar el multiplicador, podran establir-se reglamentàriament altres factors complementaris que tinguen en compte altres contingències relatives al lesionat i que servisquen per a la millor individualització del perjudí.

4. Les pensions públiques a què tinga dret el lesionat, com ara les d'incapacitat permanent, absoluta, total o parcial, són objecte d'estimació, però pot acreditar-se la percepció de pensions diferents de les estimades. En els supòsits de gran invalidesa, només es computarà en el multiplicador la part corresponent a la pensió d'incapacitat permanent absoluta.

5. Al lesionat que no obtenia ingressos per dedicar-se en exclusiva a les tasques de la llar de la seua unitat familiar, encara que no percep pensions públiques, se li aplicaran les indemnitzacions per lucre cessant previstes en les taules 2.C per a lesionats amb ingressos, si bé incrementades en un vint-i-cinc per cent.

Article 133. *Duració del perjudí.*

1. En els supòsits d'incapacitat permanent absoluta o total, la duració del perjudí finalitza en l'edat de jubilació. Si el lesionat ha superat l'edat de jubilació en el moment de l'accident, però continua tenint ingressos per treball personal, la duració del perjudí serà de dos anys.

2. En el supòsit d'incapacitat permanent parcial prevista en l'article 129.c), la duració és de dos anys.

Secció 3a. Indemnitzacions per lesions temporals

Article 134. Valoració de la indemnització per lesions temporals.

1. Són lesions temporals les que pateix el lesionat des del moment de l'accident fins al final del seu procés curatiu o fins a l'estabilització de la lesió i la seua conversió en seqüela.

2. La indemnització per lesions temporals és compatible amb la que siga procedent per seqüeles o, si és el cas, per mort, i es quantifica d'acord amb les disposicions i regles que s'estableixen en aquest capítol i que es reflecteixen en els distints apartats de la taula 3 que hi figura com a annex.

3. La taula 3 conté tres apartats:

a) La taula 3.A estableix la quantia del perjudí personal bàsic d'acord amb els criteris i regles d'aquest sistema.

b) La taula 3.B estableix la quantia dels perjudis personals particulars d'acord amb els criteris i regles d'aquest sistema.

c) La taula 3.C estableix la quantia dels perjudis patrimonials, distingint les categories del dany emergent i del lucre cessant, d'acord amb els criteris i regles d'aquest sistema.

Article 135. Indemnització per traumatismes menors de la columna vertebral.

1. Els traumatismes cervicals menors que es diagnostiquen prenent com a base la manifestació del lesionat de l'existència de dolor, i que no són susceptibles de verificació per mitjà de proves mèdiques complementàries, s'indemnitzen com a lesions temporals, sempre que la naturalesa del fet lesiu pugua produir el dany d'acord amb els criteris de causalitat genèrica següents:

a) D'exclusió, que consisteix en el fet que no hi haja una altra causa que justifique totalment la patologia.

b) Cronològic, que consisteix en el fet que la simptomatologia aparega en un temps mèdicament explicable. En particular, té especial rellevància a l'efecte d'aquest criteri que s'hagen manifestat els símptomes dins de les setanta-dos hores posteriors a l'accident o que el lesionat haja sigut objecte d'atenció mèdica en aquest termini.

c) Topogràfic, que consisteix en el fet que hi haja una relació entre la zona corporal afectada per l'accident i la lesió patida, llevat que una explicació patogènica justifique el contrari.

d) D'intensitat, que consisteix en l'adequació entre la lesió patida i el mecanisme de la seua producció, tenint en compte la intensitat de l'accident i les altres variables que afecten la probabilitat de la seua existència.

2. La seqüela que derive d'un traumatisme cervical menor s'indemnitza només si un informe mèdic concloent acredita la seua existència després del període de lesió temporal.

3. Els criteris previstos en els apartats anteriors s'aplicaran als altres traumatismes menors de la columna vertebral inclosos en el barem mèdic de seqüeles.

Subsecció 1a. Perjudí personal bàsic (disposicions relatives a la taula 3.A)

Article 136. Determinació de la indemnització del perjudí personal bàsic.

1. El perjudí personal bàsic per lesió temporal és el perjudí comú que es pateix des de la data de l'accident fins al final del procés curatiu o fins a l'estabilització de la lesió i la seua conversió en seqüela.

2. La seua valoració econòmica es determina per mitjà de la quantitat diària establida en la taula 3.A.

Subsecció 2a. Perjuí personal particular (disposicions relatives a la taula 3.B)

Article 137. *Perjuí personal per pèrdua temporal de qualitat de vida.*

La indemnització per pèrdua temporal de qualitat de vida compensa el perjuí moral particular que pateix la víctima per l'impediment o la limitació que les lesions patides o el seu tractament produeixen en la seua autonomia o desenvolupament personal.

Article 138. *Graus del perjuí personal per pèrdua temporal de qualitat de vida.*

1. El perjuí per pèrdua temporal de qualitat de vida pot ser molt greu, greu o moderat.

2. El perjuí molt greu és aquell en què el lesionat perd temporalment la seua autonomia personal per a realitzar la quasi totalitat d'activitats essencials de la vida ordinària. L'ingrés en una unitat de vigilància intensiva constitueix un perjuí d'aquest grau.

3. El perjuí greu és aquell en què el lesionat perd temporalment la seua autonomia personal per a realitzar una part rellevant de les activitats essencials de la vida ordinària o la major part de les seues activitats específiques de desenvolupament personal. L'estada hospitalària constitueix un perjuí d'aquest grau.

4. El perjuí moderat és aquell en què el lesionat perd temporalment la possibilitat de dur a terme una part rellevant de les seues activitats específiques de desenvolupament personal.

5. L'impediment psicofísic per a dur a terme l'activitat laboral o professional es reconduïx a un dels tres graus precedents.

6. Els graus de perjuí són excloents entre si i aplicables de manera successiva. En tot cas, s'assignarà un únic grau a cada dia.

Article 139. *Mesurament del perjuí personal per pèrdua temporal de qualitat de vida.*

1. La valoració econòmica del perjuí personal per pèrdua temporal de qualitat de vida es determina per mitjà de la quantitat diària establida en la taula 3.B per a cada un dels seus graus.

2. La quantia diària establida per cada un dels graus incorpora ja l'import del perjuí personal bàsic.

Article 140. *Perjuí personal particular causat per intervencions quirúrgiques.*

El perjuí personal particular que pateix el lesionat per cada intervenció quirúrgica a què se sotmeta s'indemnitza amb una quantitat situada entre el mínim i el màxim establert en la taula 3.B, tenint en compte les característiques de l'operació, la complexitat de la tècnica quirúrgica i el tipus d'anestèsia.

Subsecció 3a. Perjuí patrimonial (disposicions relatives a la taula 3.C)

Article 141. *Despeses d'assistència sanitària.*

1. Es compensen les despeses d'assistència sanitària i l'import de les pròtesis, ortesis, ajudes tècniques i productes de suport per a l'autonomia personal que per prescripció facultativa necessite el lesionat fins al final del procés curatiu o estabilització de la lesió i la seua conversió en seqüela, sempre que es justifiquen degudament i siguem mèdicament raonables segons la lesió patida i les seues circumstàncies.

2. Les entitats asseguradores podran pagar directament als centres sanitaris les despeses d'assistència sanitària i, si és el cas, les altres despeses previstes en l'apartat anterior, per mitjà de la firma de convenis sanitaris.

3. S'assimilen a les despeses d'assistència les relatives als desplaçaments que el lesionat realitze en ocasió de l'assistència sanitària de les seues lesions temporals.

Article 142. Despeses diverses indemnitzables.

1. També es compensen les despeses que la lesió produeix en el desenvolupament de la vida ordinària del lesionat fins al final del procés curatiu o estabilització de la lesió i la seua conversió en seqüela, sempre que es justifiquen i siguen raonables ateses les seues circumstàncies personals i familiars.

2. En particular, sempre que es complisquen els requisits de l'apartat anterior, es compensen els increments dels costos de mobilitat del lesionat, els desplaçaments de familiars per a atendre'l quan la seua condició mèdica o situació personal ho requerisca i, en general, els necessaris perquè queden atesos ell o els familiars menors o especialment vulnerables dels quals s'ocupava.

Article 143. Lucre cessant per lesions temporals.

1. En els supòsits de lesions temporals, el lucre cessant consisteix en la pèrdua o disminució temporal d'ingressos nets provinents del treball personal del lesionat o, en cas de la seua dedicació exclusiva a les tasques de la llar, en una estimació del valor de la dita dedicació quan no puga exercir-les. La indemnització per pèrdua o disminució de dedicació a les tasques de la llar és incompatible amb el rescabament de les despeses generades per la substitució d'aquestes tasques.

2. La pèrdua d'ingressos nets variables s'acreditarà per mitjà de la referència als percebuts en períodes anàlegs de l'any anterior a l'accident o a la mitjana dels obtinguts en els tres anys immediatament anteriors, si aquesta fóra superior.

3. De les quantitats que resulten d'aplicar els criteris establits en els dos apartats anteriors es dedueixen les prestacions de caràcter públic que perceba el lesionat pel mateix concepte.

4. La dedicació a les tasques de la llar es valorarà en la quantitat diària d'un salari mínim interprofessional anual fins a l'import màxim total corresponent a una mensualitat en els supòsits de curació sense seqüeles o amb seqüeles iguals o inferiors a tres punts. En els altres casos s'aplicaran els criteris previstos en l'article 131 relatius al multiplicand aplicable en aquests casos.»

Huit. S'introdueix un segon apartat en la disposició final segona amb la redacció següent:

«2. S'habilita el Govern per a modificar les quanties de les taules de l'annex mitjançant un reial decret.»

Nou. Se substitueix l'annex del Reial Decret Legislatiu 8/2004, de 29 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles de motor, per l'annex que figura en aquesta llei.

Disposició addicional primera. *Comissió de Seguiment del Sistema de Valoració.*

1. Per una ordre dels ministres de Justícia i Economia i Competitivitat, a proposta de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, es crearà una Comissió de Seguiment del Sistema de Valoració en el termini màxim d'un any a partir de l'aprovació d'aquesta llei, amb l'objecte d'analitzar la seua posada en marxa, les seues repercussions jurídiques i econòmiques i el sistema d'actualització de l'apartat 1 de l'article 49 contingut en l'article únic.Set. En la composició de la comissió participaran les associacions de víctimes i les entitats asseguradores, amb el mateix nombre de membres entre elles.

2. A més de les consultes i suggeriments que evacue des de la seua creació, la comissió haurà d'emetre en el termini màxim de tres anys, comptats a partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei, un informe raonat que incloga l'anàlisi mencionada en l'apartat anterior i suggeriments per a la millora del sistema.

3. En vista del dit informe, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions promourà, si és el cas, les modificacions que considere convenients, així com l'actualització de les bases tècniques actuàries que contenen les hipòtesis economicofinanceres i biomètriques del càlcul dels coeficients actuàries corresponents.

Disposició addicional segona. *Referències normatives.*

Les referències normatives relatives al sistema de valoració inclòs en l'annex del text refós de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles de motor, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 8/2004, de 29 d'octubre, que es deroga, han de considerar-se realitzades al sistema per a la valoració dels danys i perjudicis causats a les persones en accidents de circulació inclòs en aquesta llei.

Disposició addicional tercera. *Barem indemnitzatori dels danys i perjudicis sobrevinguts en ocasió de l'activitat sanitària.*

El sistema de valoració regulat en aquesta llei servirà com a referència per a una futura regulació del barem indemnitzatori dels danys i perjudicis sobrevinguts en ocasió de l'activitat sanitària.

Disposició transitòria. *Aplicació temporal del sistema.*

1. El sistema per a la valoració dels danys i perjudicis causats a les persones en accidents de circulació que estableix aquesta llei s'aplicarà únicament als accidents de circulació que es produïsquen després de la seua entrada en vigor.

2. Per a la valoració dels danys i perjudicis causats a les persones en accidents de circulació ocorreguts amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta llei subsistirà i serà aplicable el sistema que figura en els annexos del text refós de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles de motor, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 8/2004, de 29 d'octubre.

Disposició derogatòria. *Derogació del sistema de valoració del Reial Decret Legislatiu 8/2004, de 29 d'octubre.*

Queden derogats el sistema per a la valoració dels danys i perjudicis causats a les persones en accidents de circulació contingut en els annexos del Reial Decret Legislatiu 8/2004, de 29 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles de motor, i totes les disposicions que s'oposen a la present llei.

Disposició final primera. *Modificació de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil.*

Es modifica el número 8é de l'apartat 2 de l'article 517 de la Llei d'Enjudiciament Civil, que queda redactat de la manera següent:

«8é. La interlocutòria que establisca la quantitat màxima reclamable en concepte d'indemnització, dictada en els supòsits previstos per la llei en processos penals incoats per fets coberts per l'assegurança obligatòria de responsabilitat civil derivada de l'ús i circulació de vehicles de motor.»

Disposició final segona. *Modificació de la Llei 6/2014, de 7 d'abril, per la qual es modifica el text articulat de la Llei sobre trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 339/1990, de 2 de març.*

La disposició addicional segona de la Llei 6/2014, de 7 d'abril, per la qual es modifica el text articulat de la Llei sobre trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 339/1990, de 2 de març, queda redactada de la manera següent:

«Disposició addicional segona. *Incorporació de la Directiva (UE) 2015/413 del Parlament Europeu i del Consell, d'11 de març de 2015, per la qual es facilita l'intercanvi transfronterer d'informació sobre infraccions de trànsit en matèria de seguretat viària.*

1. La present disposició estableix el procediment per a l'intercanvi transfronterer d'informació sobre infraccions de trànsit quan es cometen amb un vehicle matriculat en un estat membre de la Unió Europea diferent d'aquell en què es va cometre la infracció.

El tractament de les dades de caràcter personal derivat de l'intercanvi transfronterer d'informació s'efectuarà d'acord amb el que disposa la normativa sobre protecció de dades de caràcter personal.

L'intercanvi transfronterer d'informació es durà a terme sobre les següents infraccions de trànsit:

- a) Excés de velocitat.
- b) Conducció amb taxes d'alcohol superiors a les reglamentàriament establides.
- c) No-utilització del cinturó de seguretat o altres sistemes de retenció homologats.
- d) No-detenció davant d'un semàfor en roig o en el lloc prescrit pel senyal de "stop".
- e) Circulació per un carril prohibit, circulació indeguda per la vorera d'emergència o per un carril reservat per a determinats usuaris.
- f) Conducció amb presència de drogues en l'organisme.
- g) No-utilització del casc de protecció.
- h) Utilització del telèfon mòbil o de qualsevol altre dispositiu de comunicació durant la conducció quan no estiga permès.

2. Per a l'intercanvi d'informació, els punts de contacte nacionals dels estats membres de la Unió Europea podran accedir al registre de vehicles de l'organisme autònom Direcció Central de Trànsit, a fi de dur a terme les indagacions necessàries per a identificar els conductors de vehicles matriculats a Espanya amb els quals s'hagen comés, en el territori dels dits estats, les infraccions previstes en l'apartat anterior.

El punt de contacte nacional serà l'organisme autònom Direcció Central de Trànsit, que podrà accedir, amb la finalitat prevista en aquesta disposició, als registres corresponents dels restants estats membres de la Unió Europea.

L'organisme autònom Direcció Central de Trànsit, en la seua condició de punt de contacte nacional, tindrà les funcions següents:

- a) Atendre les peticions de dades.
- b) Garantir l'adequat funcionament del sistema d'obtenció i cessió de dades.
- c) Garantir l'aplicació de la normativa de protecció de dades de caràcter personal.
- d) Demanar tota la informació que requerisquen els punts de contacte nacionals dels altres estats membres de la Unió Europea.

e) Elaborar els informes complets que han de remetre's a la comissió al més tard el 6 de maig de 2016 i cada dos anys des de la dita data.

f) Informar, en col·laboració amb altres òrgans amb competències en matèria de trànsit, així com amb les organitzacions i associacions vinculades a la seguretat viària i a l'automòbil, als usuaris de les vies públiques del que preveu aquesta disposició a través de la pàgina web www.dgt.es.

En l'informe complet a què es refereix la lletra e) s'indicarà el nombre de cerques automatitzades efectuades per l'estat membre de la infracció, destinades al punt de contacte de l'Estat membre de matriculació, arran d'infraccions comeses en el seu territori, juntament amb el tipus d'infraccions per a les quals es van presentar sol·licituds i el nombre de sol·licituds fallides. Inclourà, així mateix, una descripció de la situació respecte del seguiment donat a les infraccions de trànsit en matèria de seguretat viària, sobre la base de la proporció d'aquestes infraccions que han donat lloc a cartes d'informació.

L'organisme autònom Direcció Central de Trànsit posarà a disposició dels punts de contacte nacionals dels altres estats membres les dades disponibles relatives als vehicles matriculats a Espanya, així com les relatives als seus titulars, conductors habituals o arrendataris a llarg termini que s'indiquen en l'annex II.

3. L'organisme autònom Direcció Central de Trànsit, llevat que es constate que la petició de dades no és conforme al que estableix aquesta disposició, facilitarà als òrgans competents per a sancionar en matèria de trànsit les dades relatives al propietari o titular del vehicle amb què es va cometre la infracció en territori nacional amb un vehicle matriculat en un altre estat membre de la Unió Europea, així com les relatives al mateix vehicle que es troben disponibles en el registre corresponent de l'estat de matriculació, obtingudes a partir de les dades de cerca que figuren en l'annex I.

Les comunicacions de dades es realitzaran exclusivament per mitjans electrònics, d'acord amb les especificacions tècniques que establisca l'organisme autònom Direcció Central de Trànsit.

4. A partir de les dades subministrades per l'organisme autònom Direcció Central de Trànsit, els òrgans competents per a sancionar en matèria de trànsit podran dirigir al presumpte autor de la infracció una carta d'informació. A aquest efecte, podran utilitzar el model previst en l'annex III.

La carta d'informació s'enviarà al presumpte infractor en la llengua del document de matriculació del vehicle si s'hi té accés, o en una de les llengües oficials de l'estat de matriculació en qualsevol altre cas.

La notificació de la dita carta haurà d'efectuar-se personalment al presumpte infractor.

5. En els procediments sancionadors que s'incoen com a resultat de l'intercanvi d'informació previst en aquesta disposició, els documents que es notifiquen al presumpte infractor s'enviaran en la llengua del document de matriculació del vehicle o en un dels idiomes oficials de l'estat de matriculació.

ANNEX I

Dades de cerca a què podran accedir els òrgans competents espanyols

1. Dades relatives al vehicle:
  - Número de matrícula.
  - Estat membre de matriculació.
2. Dades relatives a la infracció:
  - Estat membre de la infracció.
  - Data de la infracció.
  - Hora de la infracció.
  - Codi del tipus d'infracció que corresponga segons el quadre següent:

Codi	Tipus d'infracció
Codi 1	Excés de velocitat.
Codi 2	Conducció amb taxes d'alcohol superiors a les reglamentàriament establides.
Codi 3	No-utilització del cinturó de seguretat o altres sistemes de retenció homologats.
Codi 4	No-detenció davant d'un semàfor en roig o en el lloc prescrit pel senyal de "stop".
Codi 5	Circulació per un carril prohibit, circulació indeguda per la vorera d'emergència o per un carril reservat per a determinats usuaris.
Codi 10	Conducció amb presència de drogues en l'organisme.
Codi 11	No-utilització del casc de protecció.
Codi 12	Utilització del telèfon mòbil o de qualsevol altre dispositiu de comunicació durant la conducció quan no estiga permès.

ANNEX II

Dades que facilitaran els òrgans competents espanyols

1. Dades dels vehicles:
  - Número de matrícula.
  - Número de bastidor.
  - Estat membre de matriculació.
  - Marca.
  - Model.
  - Codi de categoria UE.
2. Dades dels titulars, conductors habituals o arrendataris a llarg termini:
  - Cognoms o denominació social.
  - Nom.
  - Domicili.
  - Data de naixement.
  - Sexe.
  - Personalitat jurídica, persona física o jurídica; particular, associació, societat, etc.
  - Número identificador: número del document nacional d'identitat, número d'identificació d'estranger, número d'identificació fiscal de persones jurídiques i entitats sense personalitat jurídica.

ANNEX III

Carta d'informació

[Portada]

.....
[Nom, domicili i telèfon del remitent]

.....
[Nom i domicili del destinatari]

CARTA D'INFORMACIÓ

Relativa a una infracció de trànsit en matèria de seguretat viària comesa a

.....
[Nom de l'estat membre on es va cometre la infracció.]

[Pàgina 2]

.....
[Data] [Nom de l'organisme responsable]
va detectar una infracció de trànsit en matèria de seguretat viària comesa amb
el vehicle amb matrícula ....., marca ....., model .....

[Opció núm. 1] (1) El seu nom figura en els registres com a titular del permís de
circulació del vehicle mencionat.

[Opció núm. 2] (1) El titular del permís de circulació del vehicle mencionat ha
declarat que vosté conduïa el vehicle en el moment de la comissió de la infracció de
trànsit en matèria de seguretat viària.

Els detalls pertinents de la infracció es descriuen a continuació (pàgina 3).

L'import de la sanció pecuniària deguda per aquesta infracció és de de.....
EUR/[moneda nacional].

El termini de pagament venç el .....

Se li aconsella omplir el formulari de resposta adjunt (pàgina 4) i enviar-lo a
l'adreça mencionada en cas de no abonar la sanció pecuniària.

La present carta es tramitarà d'acord amb el dret nacional de .....

[Nom de l'estat membre de la infracció].

---

(1) Rattle el que no corresponga.

[Pàgina 3]

Dades pertinents en relació amb la infracció

a) Dades sobre el vehicle amb què es va cometre la infracció:

Número de matrícula: .....

Estat membre de matriculació: .....

Marca i model: .....

b) Dades sobre la infracció:

Lloc, data i hora en què es va cometre:.....

Caràcter i qualificació legal de la infracció: .....

Excés de velocitat; no-utilització del cinturó de seguretat o altres sistemes de retenció homologats; no-detenció davant d'un semàfor en roig o en el lloc prescrit pel senyal de "stop"; conducció amb taxes d'alcohol superiors a les reglamentàriament establides; conducció amb presència de drogues en l'organisme; no-utilització del casc de protecció; circulació per un carril prohibit; circulació indeguda per la vorera d'emergència o per un carril reservat per a determinats usuaris; utilització del telèfon mòbil o de qualsevol altre dispositiu de comunicació durant la conducció quan no estiga permés (1):

Descripció detallada de la infracció: .....

Referència a les disposicions legals pertinents: .....

Descripció o referència de les proves de la infracció: .....

c) Dades sobre el dispositiu utilitzat per a detectar la infracció (2):

Tipus de dispositiu utilitzat per a detectar l'excés de velocitat; la no-utilització del cinturó de seguretat o altres sistemes de retenció homologats, la no-detenció davant d'un semàfor en roig o en el lloc prescrit pel senyal de "stop"; la conducció amb taxes d'alcohol superiors a les reglamentàriament establides; la conducció amb presència de drogues en l'organisme; la no-utilització del casc de protecció; la circulació per un carril prohibit; la circulació indeguda per la vorera d'emergència o per un carril reservat per a determinats usuaris; la utilització del telèfon mòbil o de qualsevol altre dispositiu de comunicació durant la conducció quan no estiga permés (1):

Especificacions del dispositiu: .....

Número d'identificació del dispositiu: .....

Data de venciment de l'últim calibratge: .....

d) Resultat de l'aplicació del dispositiu:

[Exemple per a l'excés de velocitat; s'hi afegiran les altres infraccions:]

Velocitat màxima: .....

Velocitat mesurada: .....

Velocitat mesurada corregida en funció del marge d'error, si és procedent:

.....

(1) Rattle el que no corresponga.

(2) No és procedent si no s'ha utilitzat cap dispositiu.

[Pàgina 4]

Formulari de resposta (òmpliga'l amb majúscules)

A. Identitat del conductor:

Nom i cognom(s): .....

Lloc i data de naixement: .....

Número del permís de conducció:..... expedit el (data) .....

(lloc):..... Adreça: .....

B. Qüestionari:

1. Està registrat al seu nom el vehicle de marca ..... i matrícula.....? Sí/No (1)

En cas de resposta negativa, el titular del permís de circulació és:.....

[Cognom(s) i nom, domicili]

2. Reconeix haver comés la infracció? Sí/No (1)

3. Si no ho reconeix, explique per què:

(1) Rattle el que no corresponga.

Es demana que envie el formulari omplit en un termini de seixanta dies a partir de la data de la present carta d'informació a l'autoritat següent: .....
a l'adreça següent: .....

Informació

El present expedient serà examinat per l'autoritat competent de.....

[Nom de l'estat membre de la infracció]

Si se suspenen les actuacions, serà informat en un termini de seixanta dies després de la recepció del formulari de resposta.

Si es prossegueixen les actuacions, s'aplicarà el procediment següent: .....

[Indicació per l'estat membre de la infracció del procediment que se seguisca, amb informació sobre la possibilitat d'interposar recurs contra la decisió de prosseguir les actuacions i el procediment per a fer-ho. En tot cas, la informació inclourà: el nom i l'adreça de l'autoritat encarregada de prosseguir les actuacions; el termini de pagament; el nom i l'adreça de l'organisme de recurs pertinent; el termini de recurs.]

La present carta d'informació, en si mateixa, no té conseqüències jurídiques.»

Disposició final tercera. *Títol competencial.*

Aquesta llei es dicta a l'empara del que estableix l'article 149.1.6a de la Constitució Espanyola, que atribueix a l'Estat la legislació exclusiva en matèria mercantil.

Disposició final quarta. *Habilitació del Govern.*

S'habilita el Govern per a dictar totes les disposicions que siguen necessàries per a l'aplicació i el desplegament de la present llei.

Disposició final quinta. *Entrada en vigor.*

La present llei entrarà en vigor l'1 de gener de 2016.

Per tant,

Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen aquesta llei i que la facen complir.

Madrid, 22 de setembre de 2015.

FELIPE R.

El president del Govern,
MARIANO RAJOY BREY